EUROPE @ SCHOOL

AKTIVNO UČENJE O EVROPSKI UNIJI

Delovni zvezek za učence

European Parliament

UREDNIK

Ta izobraževalni pripomoček je pripravila Evropska hiša Ryckevelde na zahtevo Evropskega parlamenta. Elektronska pošta: epljubljana@europarl.europa.eu.

JEZIKOVNE IN NACIONALNE RAZLIČICE

Izvirnik: EN

Prevodi: vsi uradni jeziki EU. Za vsako državo članico je pripravljena prilagojena različica v vseh uradnih jezikih te države članice.

This is the version for Slovenia, in Slovenian.

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

Ta izobraževalni pripomoček o evropski parlamentarni demokraciji in evropskih državljanskih vrednotah je namenjen gimnazijcem in dijakom srednjih strokovnih ter poklicnih šol v vseh državah članicah EU ter je bil pripravljen posebej zanje. Namenjen je zgolj izobraževanju, kar je bila edina dejanska podlaga za odločitve o njegovi vsebini in metodologijah. Za vsebino tega dokumenta in vsa mnenja, izražena v njem, ki ne predstavljajo nujno uradnega stališča Evropskega parlamenta, je odgovoren avtor.

Izobraževalni pripomoček je bil dokončan novembra 2017. V Bruslju, © Evropska unija, 2017.

KAZALO

SPOZNAJ EU - 2 -

Uvod: Kaj je Evropska unija? - 3 -

Kako se je vse skupaj začelo? - 3 -

Vse tesnejše sodelovanje - 4 -

1. Od premoga in jekla do skupnega evra in še marsičesa - 4 -

2. Od šestih do 28 držav članic - 6 -

Kaj počne Evropska unija? - 9 -

1. Nekaj primerov - 9 -

2. Nekatere velike spremembe - 10 -

3. O čem odloča EU? - 13 -

4. Za kaj EU porablja svoj denar? - 16 -

EU in njene vrednote - 19 -

VADI SVOJE DEMOKRATIČNE SPRETNOSTI - 23 -

1. Postopek odločanja v EU - 24 -

1. Institucije EU - 24 -

2. Kako se oblikuje zakonodaja EU - 33 -

3. Igra vlog: v vlogi poslanca Evropskega parlamenta - 35 -

2. Vrednote EU: Kaj misliš? - 53 -

Priloga: Delovni list „Pregled osebnih vrednot“ - 54 -

TVOJ GLAS V EVROPSKI UNIJI - 55 -

1. Evropski parlament: vi odločate - 56 -

Kako izvolimo poslance Evropskega parlamenta? - 56 -

Volilni rezultati celotne Evropske unije - 58 -

Kako jih lahko spremljate? - 58 -

2. Volitve v vaši državi: vi odločate - 59 -

3. Pridružite se razpravi - 60 -

SPOZNAJ EU

Uvod - 3 -
Kako se je vse skupaj začelo? - 3 -
Vse tesnejše sodelovanje - 4 -
1. Od premoga in jekla do skupnega evra in še marsičesa - 4 -
2. Od šestih do 28 držav članic - 6 -
Kaj počne Evropska unija? - 9 -
1. Nekaj primerov - 9 -
2. Nekatere velike spremembe - 10 -
3. O čem odloča EU? - 13 -
4. Za kaj EU porablja svoj denar? - 16 -
EU in njene vrednote - 19 -

UVOD: KAJ JE EVROPSKA UNIJA?

Evropska unija predstavlja **daljnosežno sodelovanje med državami v Evropi**. Države članice so jo pooblastile za sprejemanje odločitev o vnaprej določenih zadevah, kot je enotni trg. Evropska unija je torej politična raven, ki prevlada nad državnimi, regionalnimi in lokalnimi organi. Vsaka država članica ima svoje predstavnike v institucijah EU.

EU je **projekt** ljudi: mi – državljani – smo tisti, ki odločamo o njegovi prihodnosti. To na primer naredimo vsakih pet let, ko neposredno volimo poslance Evropskega parlamenta.

Evropska unija je **projekt miru**: države so se prostovoljno odrekle delu svojih pristojnosti in sodelujejo tako, da bi bile vse močnejše, med njimi pa bi vladal trajni mir.

Evropska unija **temelji na skupnih vrednotah**, vključno z demokracijo, solidarnostjo in spoštovanjem človekovih pravic. Vrednote EU so vodilna načela za sobivanje ter organizacijo družbe, javnega življenja in politike.

EU je projekt, ki ima **zelo velik** vpliv na državo, v kateri živimo, in naš vsakdanjik. Vpliv njenih odločitev občutimo v vsakem trenutku in na prav vsakem področju svojega življenja.

EU je projekt, ki se nenehno razvija: od svojega nastanka po drugi svetovni vojni (v petdesetih letih prejšnjega stoletja) se nenehno širi, in sicer tako v smislu števila držav članic kot pristojnosti.

KAKO SE JE VSE SKUPAJ ZAČELO?

VSE TESNEJŠE SODELOVANJE

1. OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSIČESA

Prvotno evropsko sodelovanje, katerega cilj je bil vzpostaviti in ohranjati mir med evropskimi državami, je temeljilo predvsem na **gospodarskem** povezovanju. Sodelovanje pri političnih in socialnih vprašanjih se je začelo šele pozneje.

Druga svetovna vojna

Po koncu druge svetovne vojne je bila Evropa v ruševinah. Vojna je uničila mesta, ceste in večino evropske industrije. Evropsko gospodarstvo je bilo v razsulu. Vojna je imela pogubne posledice tudi za človeka: ubitih je bilo 55 milijonov ljudi po vsem svetu, ranjenih jih je bilo 35 milijonov, 190 milijonov pa jih je moralo zapustiti svoj dom. Pozivi k miru še nikoli niso bili tako glasni.

1951: Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo

Francija, (Zahodna) Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg so se pozitivno odzvali na deklaracijo Roberta Schumana. Teh šest držav je leta 1951 podpisalo pariško pogodbo. Evropska skupnost za premog in jeklo (ESPJ) je bila ustanovljena leta 1952.

© Evropska unija, EP

1965: Evropske skupnosti

Pogodba o združitvi (podpisana je bila leta 1965, veljati pa je začela leta 1967): skupnosti ESPJ, EGS in Euratom so se združile v Evropske skupnosti.

1979: Prve neposredne volitve v Evropski parlament

Junija 1979 so lahko državljani Evropskih skupnosti prvič neposredno izvolili svoje predstavnike v Evropskem parlamentu. Evropske skupnosti je takrat sestavljalo devet držav, ki so izvolile 410 evropskih poslancev za obdobje 1979–1984.

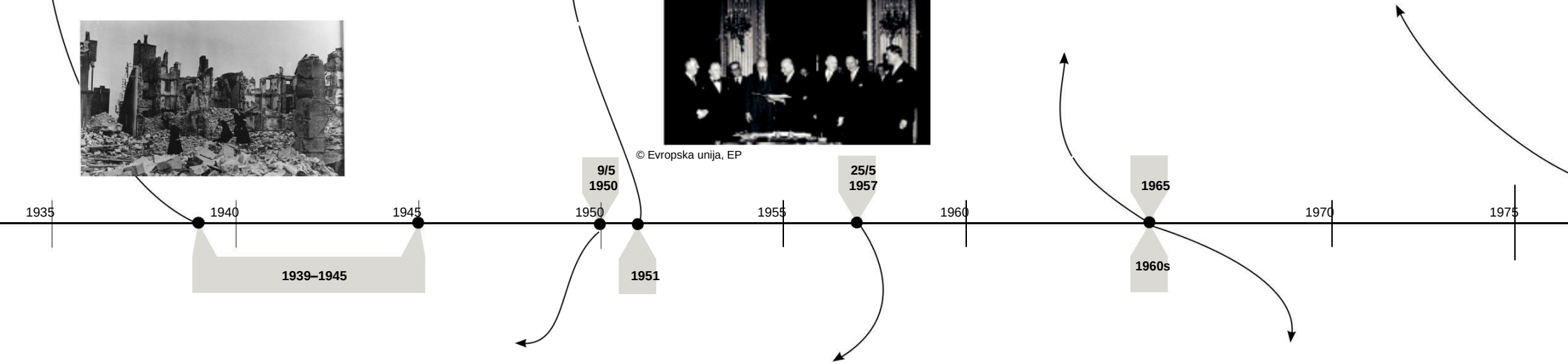

Schumanova deklaracija © Evropske skupnosti, 1950"

1950: Schumanova deklaracija Francoski zunanji minister Robert Schuman je 9. maja 1950 sklical tiskovno konferenco, na kateri je druge evropske države pozval k združitvi proizvodnje premoga in jekla. Upal je, da bo to sodelovanje preprečilo novo vojno, saj sta premog in jeklo nujni surovini za proizvodnjo orožja. Poleg tega sta bila zelo pomembna tudi za povojno obnovo Evrope.

1957: Rimski pogodbi: pogodbi o EGS in Euratomu

Prvih šest držav se je zavzelo za še tesnejše gospodarsko povezovanje, zato sta bili leta 1957 podpisani dve novi pogodbi: pogodbi o EGS in Euratomu, imenovani tudi rimski pogodbi.

- **Evropska gospodarska skupnost (EGS)**: države so se dogovorile, da bodo svoja ločena gospodarstva postopoma preoblikovale v skupni trg, začenši s carinsko unijo. Ta pogodba je zaznamovala začetek sodelovanja na področju kmetijstva, ribištva, pristaniške politike in prometne politike.
- **Euratom**: cilj tega sodelovanja na področju jedrske energije so bile skupne raziskave o možni uporabi jedrske energije v civilne namene.

Rimski pogodbi sta začeli veljati leta 1958.

Podpis rimskih pogodb © AP, 1957 - Vir: avdiovizualna služba Evropske komisije.

60. leta 20. stoletja: Uspeh in težave

Uspeh gospodarskega sodelovanja je bil zelo velik: v šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bil obseg trgovine v EGS enakovreden skupnemu obsegu trgovine ZDA in Sovjetske zveze.
Po podpisu rimskih pogodb pa je nastopilo težavno obdobje za evropsko sodelovanje: države članice niso bile več pripravljene odstopiti dodatnih pristojnosti evropski ravni. Ta težavna pogajanja so zaznamovala evropsko sodelovanje v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja.

1992: Pogodba o Evropski uniji – maastrichtska pogodba

Maastrichtska pogodba je pomenila dejanski začetek sodelovanja na **politični** ravni, ki je potekalo skupaj z obstoječim gospodarskim povezovanjem.

Nekdanje Evropske skupnosti so dobile novo ime: **Evropska unija**. „Novo" Evropsko unijo so sestavljali trije glavni stebri:

1. **gospodarsko povezovanje**: države članice so se odločile, da bodo poglobile gospodarsko povezovanje in uvedle **skupno evropsko valuto: evro;**
2. sodelovanje na področju **zunanje in varnostne politike**;
3. sodelovanje na področju **notranjih zadev** in pravosodja.

Odločitve o političnih vprašanjih (drugi in tretji steber) je bilo treba sprejeti soglasno. Vsaka država članica je imela pravico do vložitve veta.

Pogodba je bila podpisana leta 1992, veljati pa je začela leta 1993.

1993: Odprte meje

1. januarja 1993 so bile odpravljene notranje meje držav članic Evropske unije: od takrat avtomobilom in tovornjakom na mejnih prehodih ni več treba čakati v vrsti na kontrolo. Delovati je začel enotni trg s prostim pretokom oseb, blaga, storitev in kapitala.

2002: Uvedba evra

Evro je bil v bančnem sistemu uveden leta 1999, vendar ga je 12 držav članic EU začelo dejansko uporabljati šele 1. januarja 2002. Tri države članice EU, in sicer Združeno kraljestvo, Danska in Švedska, so se odločile, da evra ne bodo uvedle, in še vedno uporabljajo svojo nacionalno valuto. Institucija EU, ki je pristojna za upravljanje evra, je Evropska centralna banka.

Po finančni in gospodarski krizi, ki se je začela leta 2008, se je v težavah znašel tudi evro, kar je privedlo do hude krize.

2012: Nobelova nagrada za mir za Evropo

Evropska unija je prejela Nobelovo nagrado za mir. Ta nagrada je priznanje za šestdeset let prizadevanja za mir, spravo, demokracijo in človekove pravice v Evropi.

© Evropska unija, EP

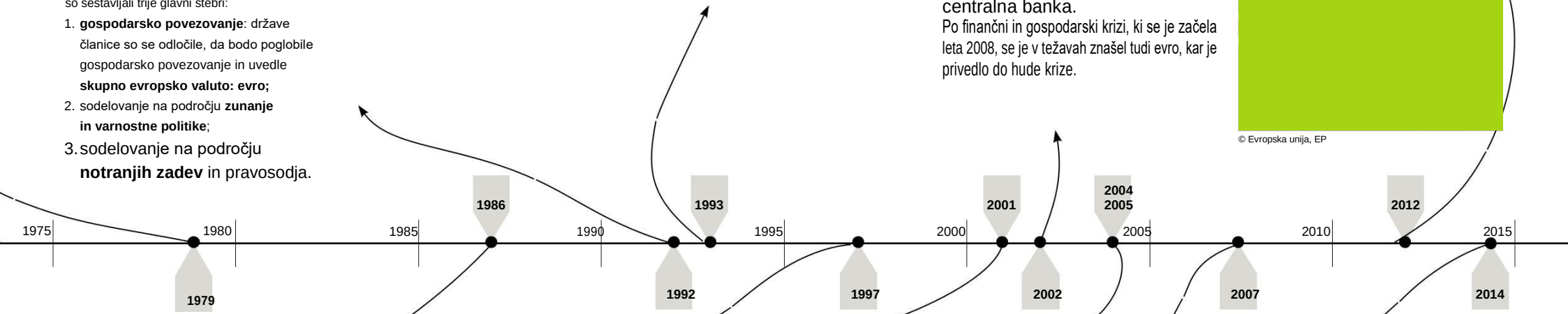

1986: Enotni evropski akt Trideset let po tem, ko so države sprejele odločitev o skupnem trgu (rimski pogodbi), ta še vedno ni začel delovati. Z enotnim evropskim aktom je bila ta odločitev obujena (podpisan je bil leta 1986, veljati pa je začel leta 1987):

- Takratnih dvanajst držav članic Evropskih skupnosti se je dogovorilo, da bodo do leta 1992 vzpostavile enotni trg. Do takrat je bilo treba odpraviti vse ovire za trgovino in prosti pretok.
- Države članice so začele sodelovati na področju okoljske politike in znanstvenih raziskav.

1997: Amsterdamska pogodba Na predvideno širitev EU proti vzhodni Evropi se ni bilo treba pripraviti le prihodnjim državam članicam, temveč je morala biti na bistveno povečanje števila držav članic pripravljena tudi sama EU. Potrebna je bila zlasti reforma postopka odločanja: manj soglasno sprejetih odločitev in več odločitev, sprejetih z večino glasov. Prvi poskus te spremembe je bila amsterdamska pogodba (podpisana leta 1997, veljati je začela leta 1999), ki pa ni izpolnila pričakovanj.

2001: Pogodba iz Nice

Ker se je datum pristopa novih držav vse bolj približeval, je bil drugi poskus reforme Evropske unije narejen v Nici (pogodba je bila podpisana leta 2001, veljati pa je začela leta 2003). Tudi ta poskus poenostavitve postopka odločanja je bil neuspešen.

2004–2005: Evropska ustava

Po dveh spodletelih poskusih reforme EU (z amsterdamsko pogodbo in pogodbo iz Nice) je tretji poskus reforme predstavljala evropska ustava junija 2004. Zaradi njene pomembnosti, pa tudi dejstva, da je bila uporabljena beseda ustava, so se nekatere države članice odločile, da bodo izvedle referendum. Državljani Francije in Nizozemske so glasovali proti novi ustavi za Evropo. Ker morajo prav vse države članice odobriti vsako novo pogodbo EU, da ta lahko začne veljati, je bila zaradi te odločitve ideja o „ustavi" opuščena. Evropska unija se je znašla v globoki krizi.

2007: Lizbonska pogodba

Četrti poskus sega v leto 2007: evropska ustava je bila prenovljena in preimenovana v lizbonsko pogodbo. Vse države članice so jo končno ratificirale. Nova pravila, ki so začela veljati decembra 2009, še vedno narekujejo, kako EU deluje.

2014: Volitve v Evropski parlament z evropskimi „vodilnimi kandidati"

Prvič doslej se je na volitvah v Evropski parlament tudi neposredno odločalo, kdo bo novi predsednik Evropske komisije. Politične skupine v Evropskem parlamentu so svojega vodilnega kandidata imenovale vnaprej.

V predvolilnem času je med vodilnimi kandidati potekala pomembna razprava o njihovih stališčih glede prihodnosti Evrope. Evropska ljudska stranka je postala največja poslanska skupina v Evropskem parlamentu, zato je bil za novega predsednika Evropske komisije imenovan vodilni kandidat te stranke, Luksemburžan Jean-Claude Juncker.

2. OD ŠESTIH DO 28 DRŽAV ČLANIC

Prvih šest

Šest držav je ustanovilo ESPJ in pozneje – leta 1957 – tudi EGS in Euratom: Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg.

Pristop Grčije

Grčija se je nedavno osvobodila vojaške diktature. Takratne države članice so s pristopom Grčije želele izraziti podporo na novo vzpostavljeni demokraciji. Pomembni so bili tudi gospodarski argumenti: Grčija je bila zanimiv nov trg.

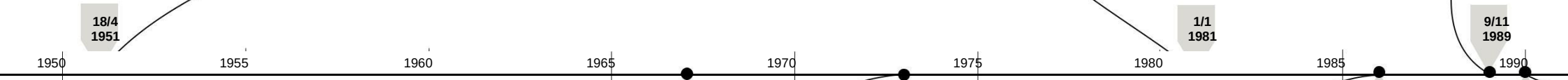

Pristop Danske, Irske in Združenega kraljestva

Uspeh Evropske gospodarske skupnosti je privabil druge evropske države. Danska, Irska in Združeno kraljestvo so se pridružili leta 1973. V tistem času so potekala tudi pogajanja z Norveško, vendar so se Norvežani na referendumu izrekli proti članstvu.

Pristop Španije in Portugalske

Pri pristopu Španije in Portugalske so imeli pomembno vlogo tudi podpora demokraciji in gospodarski razlogi. Španija se je ravno znebila diktatorja Franca, Portugalska pa je strmoglavila Salazarjev režim.

Padec berlinskega zidu

9. novembra 1989 je padel berlinski zid. Ta zgodovinski dogodek je pomenil konec delitve na Zahod in Vzhod. Novonastale demokracije v vzhodni Evropi so zdaj imele možnost, da se pridružijo evropskemu sodelovanju. Države članice so zato leta 1993 določile **pogoje** za pristop, ki jih morajo izpolnjevati nove države članice:

- biti morajo „evropske“ države (geografsko ali zgodovinsko);
- spoštovati morajo načelo pravne države;
- imeti morajo dobro delujoče tržno gospodarstvo;
- biti morajo stabilne demokracije;
- spoštovati morajo človekove pravice;
- izvajati morajo vsa veljavna pravila in predpise EU, tako imenovani pravni red.

Pristop Švedske, Finske in Avstrije

S pristopom Švedske, Finske in Avstrije je EU imela 15 držav članic. Drugi poskus pristopa Norveške je spodletel, ko so Norvežani na referendumu vnovič glasovali proti.

Pristop Romunije in Bolgarije

Bolgarija in Romunija sta se EU pridružili leta 2007. Z njunim pristopom je število držav članic naraslo na 27.

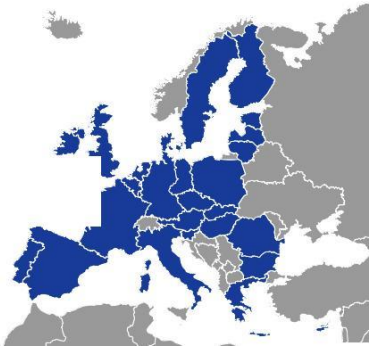

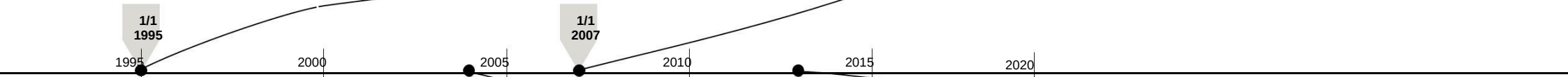

Združitev Nemčije

Vzhodna in Zahodna Nemčija sta se odločili za združitev v eno državo. Druge države članice so ju podprle pod pogojem, da bo Nemčija popolnoma vključena v evropsko sodelovanje, in sicer gospodarsko in politično.

Pristop Cipra, Češke, Estonije, Madžarske, Latvije, Litve, Malte, Poljske, Slovaške in

Slovenije

1. maja 2004 se je EU pridružilo deset novih držav. S tem se je skupno število članic povzpelo na 25.

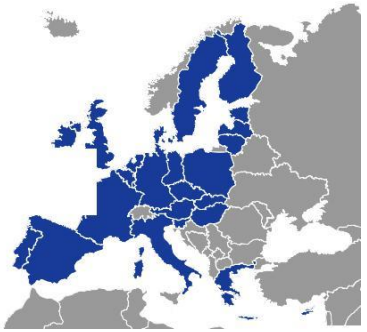

Pristop Hrvaške

1. julija 2013 je v EU vstopila Hrvaška. Držav članic je zdaj 28.

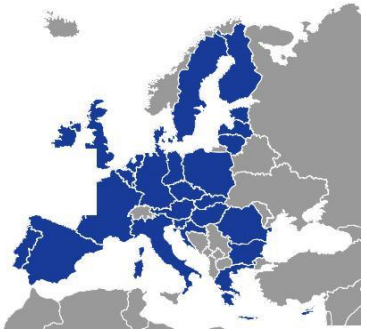

Države kandidatke in potencialne države članice

Uradnih **držav kandidatk** za članstvo v EU je trenutno pet, in sicer:

- Albanija,
- Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija,
- Črna gora,
- Srbija,
- Turčija.

Država kandidatka je država, ki je uspešno vložila prošnjo za članstvo. Med njo in EU se nato začnejo pristopna pogajanja. Zaradi številnih pravil in predpisov EU, ki jih mora sprejeti vsaka država kandidatka, so pogajanja dolgotrajna. Države kandidatke v tem obdobju prejemajo finančno, upravno in tehnično podporo.

Poleg držav kandidatk obstajajo tudi **potencialne države kandidatke**, ki so predložile uradno obvestilo o tem, da se želijo pridružiti EU, vendar se pogajanja še niso začela. To sta:

- Bosna in Hercegovina ter
- Kosovo*.

Prihodnost?

Nazaj k 27 državam?

Majhna večina državljanov Združenega kraljestva je junija 2016 glasovala za izstop iz Evropske unije. Pogajanja o tem, kako ta izstop, imenovan tudi brexit, organizirati, so se začela marca 2017 in naj bi se končala do leta 2019. V času pisanja tega delovnega zvezka pogajanja še vedno potekajo in njihov izid še ni jasen.

NALOGA: Pobarvajte države glede na leto njihovega pristopa.

* To ime ne vpliva na stališča o statusu Kosova ter je v skladu z resolucijo 1244/1999 varnostnega sveta OZN in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

KAJ POČNE EVROPSKA UNIJA?

Članstvo v Evropski uniji je korenito spremenilo naše države in vsakodnevno življenje. Unija predvsem zagotavlja mir med državami članicami, med njene najbolj izjemne dosežke pa sodijo **odprte meje** in uvedba **evra**. V nadaljevanju bomo spoznali **nekatera pravila in predpise**, ki jih je EU oblikovala do zdaj. Poleg tega bomo izvedeli, za kaj porablja svoj **denar**.

1.NEKAJ PRIMEROV

- Predpisi EU določajo varnostne pogoje, ki jih mora izpolnjevati tvoj pametni telefon (in drugi izdelki).
- Poleg tega določajo, da si ob nakupu novega tabličnega računalnika, sesalnika itd. (vseh elektronskih naprav) upravičen do vsaj dveletne garancije.
- EU je poskrbela, da se v EU od junija 2017 ne zaračunavajo več storitve gostovanja (dodatni stroški za klice, sporočila ali uporabo interneta v tujini).
- V predpisih EU je določeno, da ima vsak delavec (zaposlen s polnim delovnim časom) pravico do najmanj 20 dni plačanega dopusta na leto.
- EU skrbi za to, da veš, koliko kalorij vsebuje pločevinka gazirane pijače in katere sestavine so bile uporabljene.
- EU ima stroga pravila za proizvodnjo živil. Zagotavlja, da so meso, pecivo in konzervirana živila, ki jih uživaš, varna.
- EU ti kot državljanu zagotavlja pravice potnikov. Če ima na primer tvoj let zamudo, ti mora letalski prevoznik plačati odškodnino (ki je odvisna od ur zamude).

2. NEKATERE VELIKE SPREMEMBE
ODPRTE MEJE: ENOTNI TRG IN SCHENGENSKO OBMOČJE

1. Enotni trg

1. januarja 1993 so se odprle meje med državami članicami EU za prost pretok blaga, delavcev, storitev in kapitala.

Prost pretok blaga v bistvu pomeni, da ves promet blaga, ki je moralo v preteklosti več ur stati na različnih mejnih prehodih, lahko med državami zdaj poteka nemoteno. To seveda evropskim podjetjem prihrani veliko časa.

Prost pretok oseb je v bistvu prost pretok delavcev: državljanom EU omogoča, da delajo v drugih državah članicah EU, ne da bi potrebovali delovno dovoljenje. Ta prosti pretok velja tudi za študente (ki lahko študirajo v kateri koli državi članici) in upokojence (ki lahko živijo v kateri koli državi članici).

Prost pretok storitev pomeni, da lahko podjetja ponujajo svoje storitve v kateri koli državi članici EU, ne da morala plačati posebne davke. S tem se je končal tudi monopol družb, ki opravljajo telekomunikacijske, energetske in prometne javne storitve. Z nekaterimi izjemami večino teh storitev, na primer zračni promet, zdaj ponuja več zasebnih družb, medtem ko jih je v preteklosti le ena družba, ki je bila v večinski ali delni državni lasti.

Prost pretok kapitala pomeni, da lahko denar v EU prosto kroži.

2. Schengensko območje

Schengenski sporazum (ki je bil sprejet leta 1985 in velja od leta 1995) je odpravil nadzor na notranjih mejah za osebe, ki potujejo iz ene države v drugo, hkrati pa se je začela izvajati skupna vizumska politika. Pri mednarodnih potovanjih schengensko območje deluje kot ena sama država s kontrolami na zunanjih mejah za potnike, ki na to območje vstopajo ali ga zapuščajo. Uporabljajo se skupni vizumi, kontrole na notranjih mejah pa se ne izvajajo. V schengensko območje je trenutno vključenih 26 držav. Vanj niso vključene vse države članice EU: Irska in Združeno kraljestvo sta se odločila, da v njem ne bosta sodelovala. So pa k njemu pristopile Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica, ki niso države članice EU. Bolgarija, Hrvaška, Ciper in Romunija so se zavezali, da bodo k njemu pristopili v prihodnosti, ko bodo izpolnjevali potrebne varnostne zahteve.

Zemljevid: države, ki so del schengenskega območja (2017)

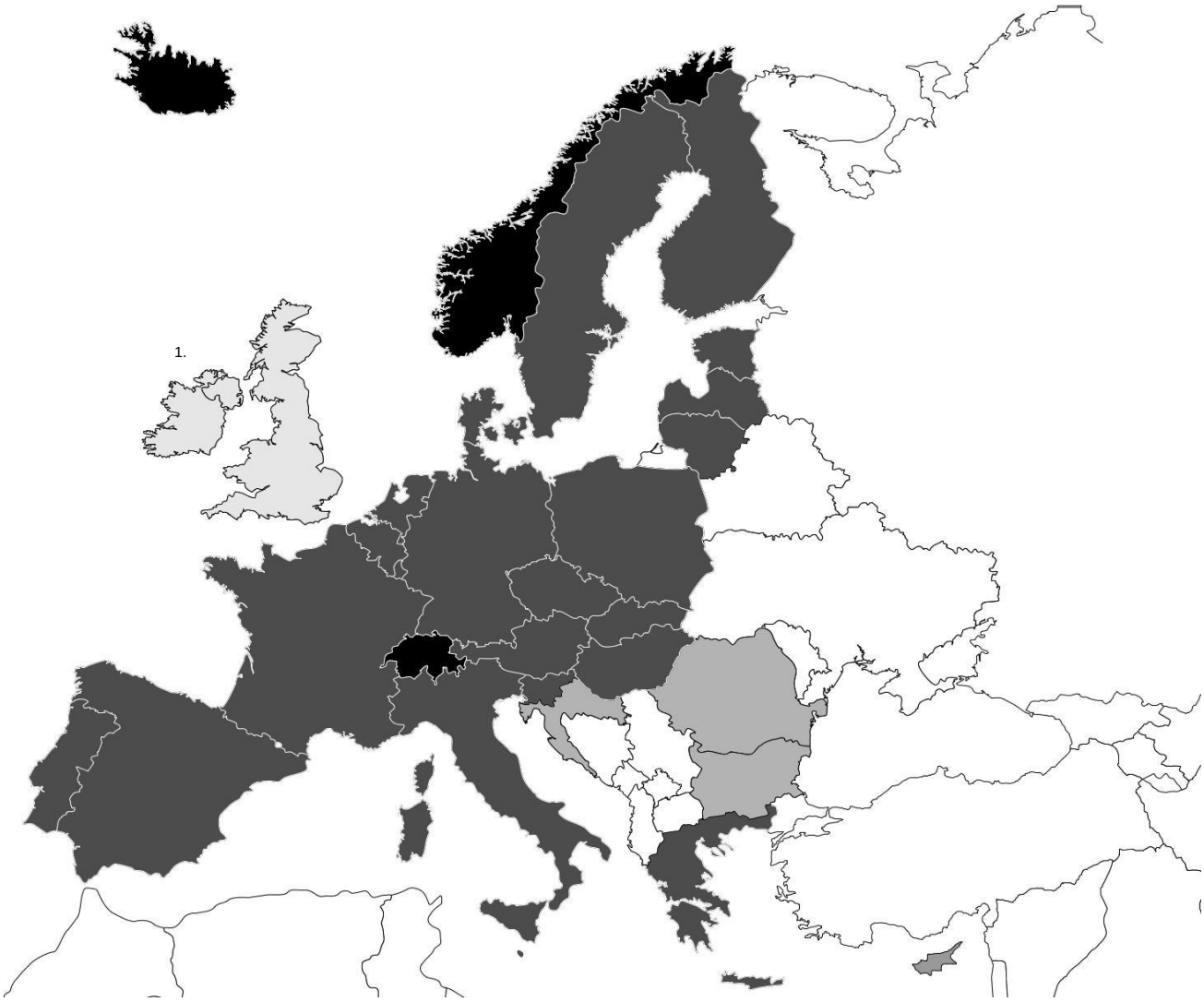

Schengenske države, ki so države članice EU

Schengenske države, ki niso države članice EU (Islandija, Lihtenštajn, Norveška, Švica)

Države članice EU, ki trenutno niso del schengenskega območja, vendar so se zavezale, da bodo k njemu pristopile v prihodnosti (Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Romunija)

Državi članici EU, ki sta se odločili, da ne bosta pristopili k schengenskemu sporazumu (Združeno kraljestvo, Irska)

NALOGA : Na zemljevidu narišite zunanje meje schengenskega območja.

EVRO

Pred letom 2002 so imele skoraj vse države članice EU svojo valuto. Nemčija je uporabljala marko, Španija pezeto, Francija frank, Slovenija tolar itd. Leta 1992 je bila sprejeta odločitev o uvedbi skupne evropske valute. S tem bi se državljanom omogočilo lažje potovanje in, kar je še pomembneje, odpravljeni bi bili stroški menjave (provizije, ki jih zaračunavajo banke pri menjavi valut), kar je bila dobra novica zlasti za podjetja, ki poslujejo znotraj EU.

Evro ni uradna valuta vseh držav članic EU: dve državi sta se odločili, da bosta obdržali svojo valuto, in sicer Združeno kraljestvo in Danska. Ker so se druge države, ki še vedno uporabljajo nacionalno valuto, EU pridružile šele po tem, ko je bila sprejeta ta odločitev, morajo evro uvesti v prihodnosti. Dokler ne bodo izpolnjevale potrebnih zahtev za prehod na evro, bodo še vedno uporabljale nacionalno valuto. in sicer: Bolgarija, Češka, Hrvaška, Madžarska, Poljska, Romunija in Švedska. Vendar se Švedska namerno izogiba izpolnitvi zahtev za evro, saj so Švedi na referendumu leta 2003 glasovali proti pridružitvi evrskemu območju.

Zemljevid: Evrsko območje (2017).

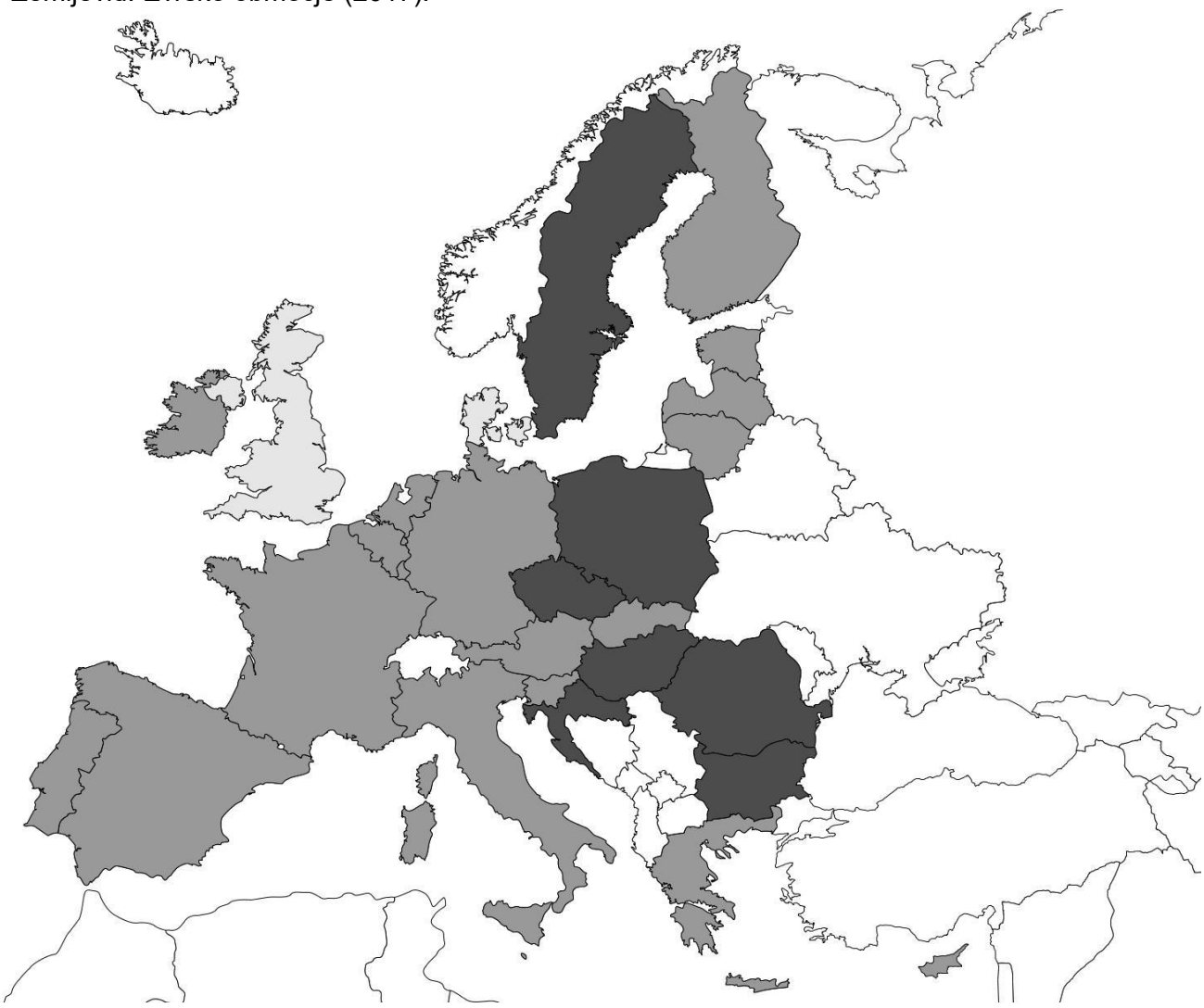

Evrsko območje: države članice EU, ki uporabljajo evro kot uradno valuto (19)

Države članice EU, ki morajo uvesti evro v prihodnosti (7)

Državi članici EU, ki sta se odločili, da ne bosta uvedli evra (2)

3. O ČEM ODLOČA EU?

Obstaja več političnih ravni, ki sprejemajo odločitve o določenih temah. Na splošno je pravilo naslednje: odločitve se sprejemajo čim bližje ljudem. To na primer pomeni, da se rojstva in poroke evidentirajo na lokalni ravni. Predstavljajte si, kaj bi se zgodilo, če bi morala EU določiti omejitev hitrosti za prav vsako cesto v EU: to bi bila nemogoča naloga za osebe, ki niso seznanjene z lokalnimi razmerami. Zato je ustrezneje, da jih določajo lokalni, regionalni ali državni organi.

POLITIČNE RAVNI V SLOVENIJI

Kot je že bilo navedeno, je nekaj posebnega, da so države članice prostovoljno „prepustile“ nekatere pristojnosti višji politični ravni, to je Evropski uniji. Z leti so države članice z vsako novo pogodbo na EU prenesle več pristojnosti in večja pooblastila, saj so menile, da je to potrebno za tesno sodelovanje. EU je praviloma odgovorna za področja, ki jih je ustrezneje obravnavati na ravni EU kot na državni ravni.

Zakonodaja EU zato vedno prevlada: če bi bil na državni ali kateri drugi politični ravni sprejet zakon, ki bi bil v nasprotju s pravili ali predpisi EU, bi imela vedno prednost evropska odločitev.

Glavna področja politike EU so:

- Vse, kar je povezano z **enotnim trgom**: vsi proizvodi, ki se prodajajo v EU, morajo izpolnjevati enake standarde in enake varnostne zahteve. Velik del zakonodaje zato določa, kako morajo biti izdelani, kakšni morajo biti končni proizvodi in kako jih je mogoče prodajati.

  EU poleg tega v predpisih o enotnem trgu določa **nekatera načela**:

  - **Varstvo potrošnikov**: Ali so proizvodi varni? Ali so živila varna? Ali potrošniki prejmejo dovolj informacij? Ali podjetja potrošnike obravnavajo pošteno?
  - **Dobrobit živali**: EU prouči, ali je proizvode mogoče izdelati na živalim prijazen način in kako je to mogoče narediti. Tako na primer EU določi pravila o najmanjši velikosti objektov za rejo perutnine in svinjakov.
  - **Okoljski predpisi**: Ali so proizvodi izdelani okolju prijazno? EU na primer določa stroga pravila glede nastajanja odpadkov.

- **Mednarodne trgovinske pogodbe**: EU želi trgovati z drugimi državami na svetu in se o trgovinskih sporazumih pogaja kot celota. Kot taka ima že sklenjene trgovinske sporazume na primer z Južno Korejo in Kanado, potekajo pa tudi pogajanja o novih sporazumih s številnimi drugimi državami (skupinami držav) z vsega sveta.

Slovesni podpis sporazuma CETA 30. oktobra 2016.

- **Evro:** Evropska centralna banka je odgovorna za monetarno politiko za države evrskega območja. V času **evrske krize** je evropska raven dobila več pristojnosti. Tako je bila na primer leta 2014 oblikovana bančna unija, ki nadzira evropske banke.

- **Kmetijstvo in ribištvo**: Ta sektor je pomemben že od samega začetka evropskega sodelovanja. Od njega je odvisna naša preskrba s hrano in EU želi preprečiti lakoto, s kakršno se je Evropa spopadala po drugi svetovni vojni.

- **Državljanstvo EU**: Vsi, ki imajo državljanstvo ene od držav članic EU, so samodejno tudi državljani EU. Državljanstvo EU prinaša več pomembnih pravic. Kot državljan EU imaš pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju EU. Če živiš v drugi državi članici EU, imaš pravico, da v njej voliš na lokalnih in evropskih volitvah.

- **Podnebne spremembe**: Segrevanje planeta ima posledice za vse države na svetu, vključno z državami članicami EU. EU ga želi ustaviti in obvladovati posledice za planet, ki se je že segrel, zato nalaga ukrepe za večjo energijsko učinkovitost, večjo uporabo energije iz obnovljivih virov in zmanjšanje emisij CO_2.

- **Socialni ukrepi**: Za sprejemanje odločitev v zvezi s socialnimi vprašanji so pristojne države članice (npr. otroški dodatek, socialni prejemki in pokojnine). Vseeno je EU na tem področju sprejela nekaj ukrepov. Tako je na primer določila najkrajši čas starševskega dopusta (štiri mesece za vsakega od staršev) in standarde varnosti pri delu, poleg tega je določila, da vsakemu delavcu v EU, zaposlenemu s polnim delovnim časom, pripada najmanj 20 dni plačanega dopusta.

4. ZA KAJ EU PORABLJA SVOJ DENAR?

Poleg tega, da EU pripravlja zakonodajo, za katero je pristojna, namenja finančna sredstva tudi zadevam, ki se ji zdijo pomembne, da bi spodbudila določeno ravnanje. Tako na primer želi povečati zaposlenost ter zmanjšati revščino in brezposelnost mladih. Vsa ta področja so v pristojnosti nacionalnih vlad, vendar lahko EU z dodeljevanjem finančnih sredstev nekaterim projektom še vedno vpliva nanje.

Na spodnjem diagramu so prikazana različna področja, za katera EU namenja finančna sredstva v obdobju 2014–2020. Skupni znesek finančnih sredstev je 1.082 milijard EUR za sedem let, kar je približno 155 milijard EUR na leto.

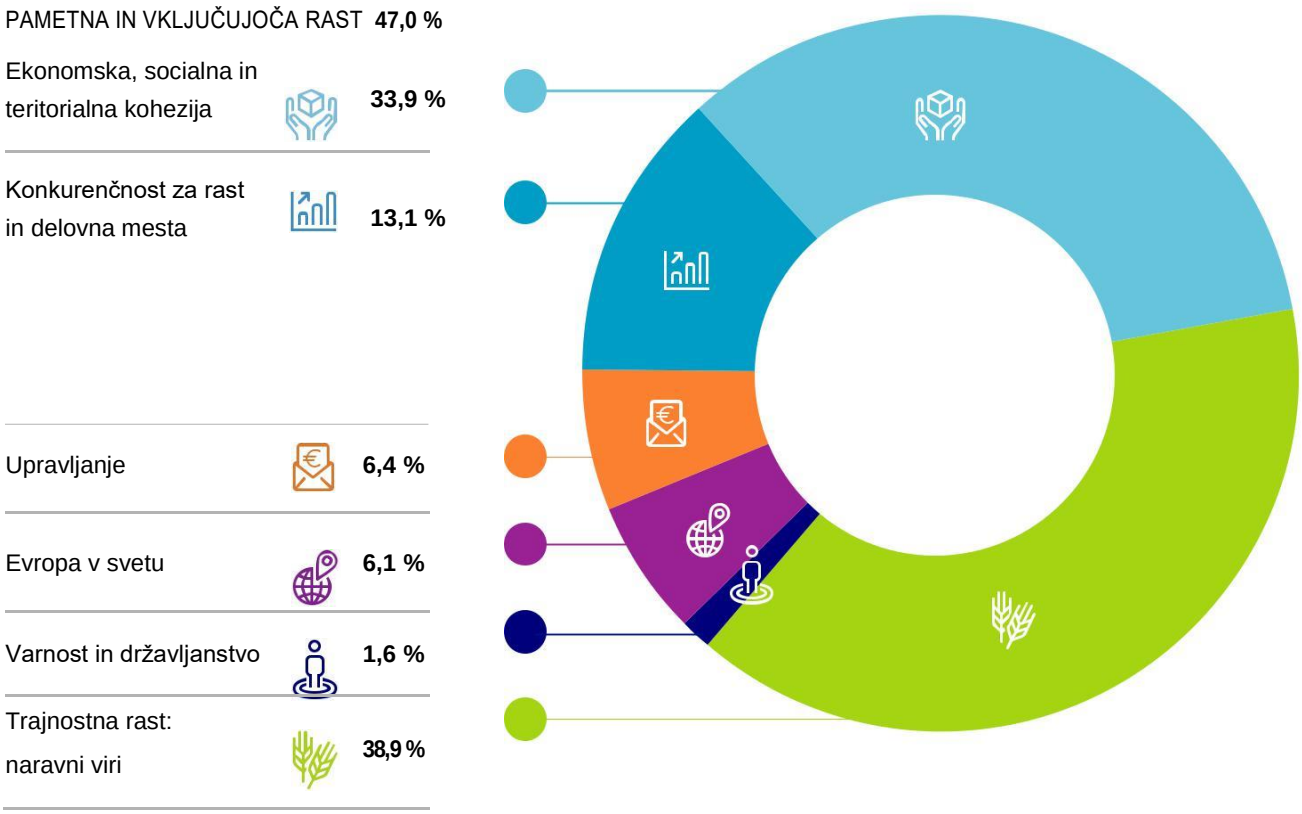

Slika: razdelitev proračuna za obdobje 2014–2020 (večletni okvir)

Pametna in vključujoča rast: ekonomska, socialna in teritorialna kohezija

EU s strukturnimi skladi za pametno in vključujočo rast razvija infrastrukturo in ustvarja gospodarsko rast. Tako na primer vlaga v zelo prepoznavne gradbene projekte, kot so avtoceste, vetrne elektrarne, letališča in programi za oživljanje mest. Denar iz tega razdelka proračuna se vlaga v manj bogate regije, da bodo postopoma dosegle enako raven blaginje kot bogatejše regije.

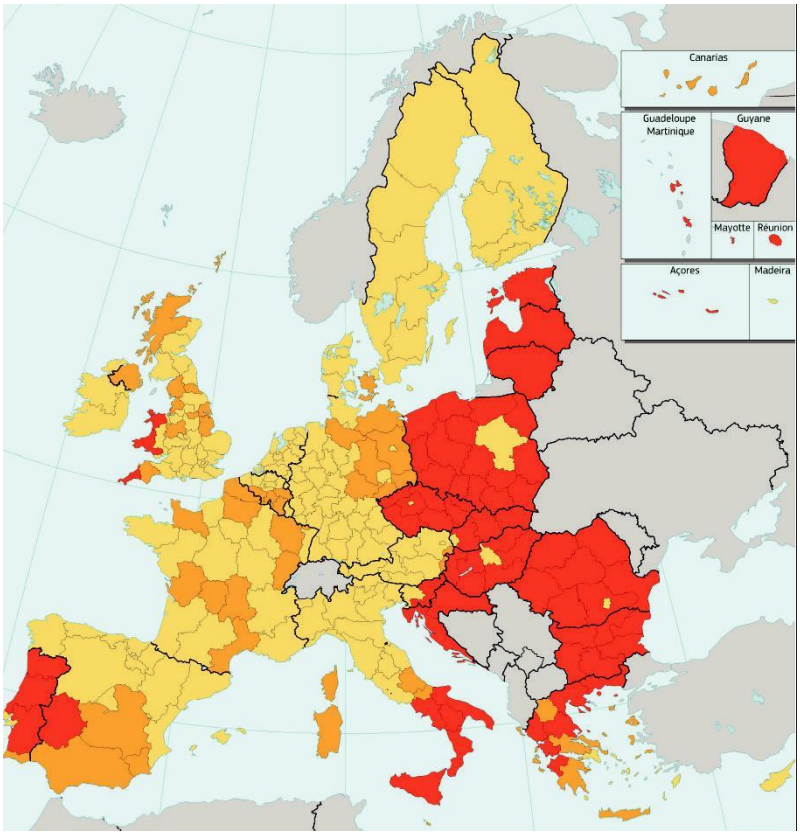

Zemljevid kohezijskih regij v obdobju 2014–2020

- razvitejše regije
- regije v prehodu
- manj razvite regije

Vse regije prejemajo finančna sredstva, vendar manj razvite regije prejemajo več sredstev iz strukturnih skladov.

Vir: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/is-my-region-covered/

Pametna in vključujoča rast: konkurenčnost za rast in delovna mesta

EU ta del proračuna nameni za naložbe v raziskave in tehnološki razvoj ter izboljšanje pogojev zaposlitve v Evropi. Vlaga tudi v izobraževanje, promet, energetiko in digitalna omrežja, da bi izboljšala komunikacijo po vsej Evropi. To je na primer del proračuna, iz katerega se dodeljujejo finančna sredstva za program Erasmus+ za študentsko izmenjavo in sodelovanje v osnovnošolskem, srednješolskem in visokošolskem izobraževanju.

Trajnostna rast: naravni viri

Zelo pomembno je, da je proizvodnja živil v EU zadostna, varna in kakovostna. Zato je velik del proračuna namenjen kmetom, in sicer z neposrednimi plačili in podporo za razvoj podeželja.

Uprava

EU ta del proračuna uporablja za plačevanje svojih zaposlenih in vzdrževanje poslopij institucij EU, kot so Evropski parlament, Svet ministrov, Evropska komisija itd.

Evropa v svetu

EU finančno pomaga tudi državam in območjem, ki niso njen del. Skupaj s svojimi državami članicami je največja donatorka razvojne pomoči na svetu. Večino pomoči prejmejo najrevnejše in najmanj razvite države. Poleg dolgoročne pomoči se EU odziva tudi na izredne razmere, in sicer z denarjem za hrano, zatočišče in osnovno oskrbo ljudi, ki jih prizadenejo konflikti in naravne nesreče.

Varnost in državljanstvo

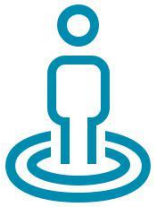

Državljani se morajo v EU počutiti varne. Eden od skladov v tem delu proračuna je Sklad za notranjo varnost, ki je namenjen boju proti kaznivim dejanjem in terorizmu.

EU IN NJENE VREDNOTE

Člen 2 Pogodbe o Evropski uniji določa:

„Unija temelji na vrednotah **spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic**, vključno s pravicami pripadnikov **manjšin**. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo **pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških**."

Vse države članice Evropske unije so se dogovorile, da so te vrednote temelj Unije. Na osnovi evropske tradicije jim dajejo poudarek kot vodilnim načelom za sobivanje ter organizacijo družbe, javnega življenja in politike.

Kako EU uresničuje te vrednote? V nadaljevanju je navedenih nekaj primerov.

DEMOKRACIJA

Sistem vladavine ljudstva, običajno prek izvoljenih predstavnikov.

- Državljani EU vsakih pet let neposredno izvolijo svoje predstavnike v Evropskem parlamentu. Naslednje volitve bodo leta 2019.
- Državljani EU, ki živijo v drugi državi članici EU, imajo pravico, da volijo ali da so izvoljeni na lokalnih in evropskih volitvah v kraju, kjer živijo. Tako je lahko na primer Grkinja, ki živi v Berlinu, izvoljena za berlinsko županjo.
- Evropska državljanska pobuda: državljani lahko s pobudo, ki jo podpiše vsaj milijon Evropejcev iz najmanj sedmih držav članic EU, Evropsko komisijo pozovejo, naj pripravi zakonodajni predlog.
- Evropski parlament sodeluje pri opazovanju volitev v državah zunaj EU, da bi spodbudili svobodne in poštene volitve, na primer v Egiptu ali Ukrajini.

SVOBODA

Svoboda pomeni, da lahko ravnamo, govorimo in razmišljamo, kot želimo. Svoboda je tudi to, da nismo zaprti ali zasužnjeni.

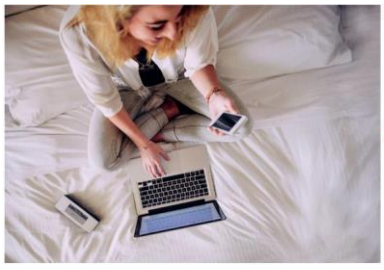

- Državljani EU lahko svobodno potujejo po vsej EU.
- Podjetja nimajo pravice, da zbirajo osebne podatke, razen pod strogimi pogoji. To zagotavlja naša pravica do zasebnosti in varstva podatkov.
- Državljani EU lahko delajo v kateri koli članici EU, ne da bi potrebovali delovno dovoljenje.
- V EU lahko svobodno izražaš svoje mnenje in ni se ti treba bati, da te bodo zato zaprli. To je naša svoboda govora. Prepovedan je le sovražni govor, ki poziva k škodovanju drugim osebam (ali skupinam oseb).

SOLIDARNOST

Foto: Antonio Gravante

Vsi smo v odnosu drug z drugim in odgovorni drug za drugega. Pri solidarnosti gre za vzajemno podporo znotraj skupine.

- Manj bogate regije v EU prejemajo dodatno finančno podporo.
- Države članice EU so se dogovorile, da si bodo med seboj pomagale, če bo ena od njih žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo povzroči človek. Ta klavzula je bila prvič uporabljena po napadih v Parizu leta 2015.
- Namen Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji je pomagati posameznikom, da najdejo novo zaposlitev ali se udeležijo poklicnega usposabljanja, če so izgubili zaposlitev zaradi globalizacije, na primer če podjetje preseli proizvodnjo v državo z nižjimi plačami.
- EU je skupaj s svojimi državami članicami največja donatorka razvojne pomoči na svetu.

ENAKOST IN NEDISKRIMINACIJA

Evropska unija, 2013 – Vir: EP

Vsi smo enakopravni, imamo enake pravice (pred zakonom) in možnosti.

- Državljani EU, ki študirajo v drugi državi članici EU, plačujejo enako šolnino kot študenti, ki so državljani te države. Italijanski študent, ki študira v Parizu, na primer plača popolnoma enak znesek šolnine kot študenti, ki so državljani Francije.
- Ob rojstvu ali posvojitvi otroka sta mati in oče upravičena do najmanj štirih mesecev starševskega dopusta, da skrbita zanj.
- Državljani v EU so zaščiteni pred tem, da se jim zaradi spolne usmerjenosti zavrne zaposlitev oziroma da se jih odpusti z delovnega mesta.
- Evropski parlament vsako leto poudarja in praznuje mednarodni dan žensk (8. marec), s čimer spodbuja enakost spolov.

NAČELO PRAVNE DRŽAVE IN PRAVOSODJE

Za vse ljudi in institucije veljajo jasni in pravični zakoni, za spoštovanje katerih smo odgovorni ter ki se pošteno uporabljajo in izvršujejo.

- V EU imajo vse žrtve in osumljenci pravico do poštenega sojenja. Vsi osumljenci veljajo za nedolžne, dokler njihova krivda ni dokazana na sodišču.
- Žrtve in osumljence storitve kaznivega dejanja ali nesreče je treba o pravnih postopkih obveščati v jeziku, ki ga razumejo. To storitev plača država članica, v kateri poteka sojenje.
- Države članice EU, ki ne spoštujejo načela pravne države, lahko dobijo opozorilo, kazen ali se jih začasno izključi iz postopka odločanja EU.
- Države članice EU morajo spoštovati pravila in predpise EU, v nasprotnem primeru se lahko zoper njih začne postopek na Sodišču EU.

SPOŠTOVANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

Človekove pravice so temeljne pravice in svoboščine, ki pripadajo slehernemu posamezniku. Vedno jih je treba spoštovati in varovati.

- Evropski parlament podeljuje nagrado Saharova posameznikom z vsega sveta, ki izjemno prispevajo k boju za človekove pravice.
- EU ima posebnega predstavnika za človekove pravice. Njegova vloga je spodbujati politiko EU na področju človekovih pravic v tujini.
- Evropski parlament enkrat mesečno razpravlja o grobih kršitvah človekovih pravic po svetu in tako opozarja nanje.
- Vse države članice EU morajo podpisati evropsko konvencijo o človekovih pravicah in jo spoštovati.

STRPNOST IN PLURALNOST

Sprejemamo in spoštujemo različna mnenja in ravnanje v družbi, tudi tista, ki nam niso všeč in s katerimi se ne strinjamo.

- Svobodno lahko prakticiraš ali spremeniš svojo veroizpoved ali prepričanje.
- EU je podprla projekt, v katerih so romski in neromski novinarji ustvarili 25 kratkih filmov o romskih skupnostih. Cilj je bil odpraviti stereotipe o Romih v medijskem poročanju, ki vplivajo na javno mnenje.
- Države članice EU se morajo boriti proti sovražnemu govoru na podlagi rase, spola, veroizpovedi ali nacionalne pripadnosti v televizijskih programih.
- Mediji morajo predstavljati družbo v vseh njenih razsežnostih. Z orodjem EU za spremljanje pluralnosti medijev se preverja, ali se to počne tudi v praksi.

SPOŠTOVANJE ČLOVEKOVEGA DOSTOJANSTVA

Vedno je treba spoštovati telesno in duševno celovitost ljudi.

- V vseh državah članicah EU je prepovedana smrtna kazen.
- V vseh državah članicah EU je prepovedano mučenje.
- Vsi prosilci za azil v EU so ves čas trajanja azilnega postopka upravičeni do zatočišča, hrane in sanitarnih storitev.
- V EU so prepovedani delo otrok, suženjstvo in izkoriščanje delovne sile.

→ Več informacij o tem, kako EU uresničuje svoje vrednote, je na voljo v aplikaciji o listini EU o temeljnih pravicah: http://fra.europa.eu/en/charterapp (na voljo je v angleškem, francoskem in nemškem jeziku).

VADI SVOJE DEMOKRATIČNE SPRETNOSTI

1. Postopek odločanja v EU - 24 -
   1. Institucije EU - 24 -
   2. Kako se oblikuje zakonodaja EU - 33 -
   3. Igra vlog: v vlogi poslanca Evropskega parlamenta - 35 -
2. Vrednote EU: Kaj misliš? - 53 -
   Priloga: Delovni list „Pregled osebnih vrednot“ - 54 -

1. POSTOPEK ODLOČANJA V EU

© Evropska unija, 2017 – Vir: EP

Z leti je bilo ustvarjenih več kot 10.000 strani zakonodaje EU. Stroga pravila in procesna jamstva so bistvena za to, da se z zakonodajo EU izpolnjujejo potrebe in pričakovanja 500 milijonov državljanov in podjetij v državah članicah. Večino zakonodaje mora predlagati Evropska komisija, pravno zavezujoča pa postane, ko jo sprejmeta Evropski parlament in Svet Evropske unije.

1. INSTITUCIJE EU

EU ima **sedem institucij**. Evropska komisija, Svet ministrov in Evropski parlament so gonilo postopka odločanja. *Evropski svet* je najvišji politični organ. Sodišče Evropske unije je sodni organ. *Evropska centralna banka (ECB)* je centralna banka za evro in vodi monetarno politiko evrskega območja. *Evropsko računsko sodišče* varuje finančna sredstva EU.

Evropska unija ima poleg teh sedmih institucij številne druge specializirane agencije, organe in institucije, ki so pomembni za njeno delovanje. Morda že poznaš *Evropski ekonomsko-socialni* odbor in *Evropski odbor regij*, ki sta posvetovalna organa evropskih institucij.

V tem poglavju boš spoznal institucije, ki sodelujejo v postopku odločanja, Evropski svet, Sodišče Evropske unije in Evropsko centralno banko.

1. EVROPSKI PARLAMENT

© Evropska unija, 2017 – Vir: EP

Kdo?

Evropski parlament je sestavljen iz največ 751 evropskih poslancev, ki so od leta 1979 neposredno izvoljeni vsakih pet let. Število evropskih poslancev na državo članico je približno sorazmerno številu njenih prebivalcev, pri čemer ima vsaka država članica najmanj šest in največ 96 evropskih poslancev. Za pregled števila evropskih poslancev po posameznih državah glej spletno mesto www.europarl.europa.eu/meps/sl/map.html.

V Evropskem parlamentu je osem poslancev iz Slovenije. Seznam sedanjih slovenskih evropskih poslancev (mandat 2014–2019) je objavljen na spletnem mestu www.europarl.europa.eu/slovenia/sl/poslanci-in-ep/slovenski-poslanci-ep-2014-2019.

Predsednik Evropskega parlamenta je izvoljen za dveinpolletni mandat, kar je polovica mandata evropskih poslancev, z možnostjo ponovne izvolitve. Trenutni predsednik je Antonio Tajani.

Ali si vedel: Združeno kraljestvo in njegov izstop iz Evropske unije: kaj se bo zgodilo z njegovimi 73 poslanskimi sedeži?

Medtem ko se Združeno kraljestvo pogaja o izstopu iz Evropske unije, je bilo predlaganih več možnosti glede 73 britanskih poslanskih sedežev v Evropskem parlamentu. Nekateri trdijo, da bi jih bilo treba prerazporediti med vse države članice, drugi pa menijo, da bi morali ostati prazni in da bi moral Parlament nadaljevati delo z manj sedeži. Najenostavneje bi jih bilo dodeliti novim državam ob njihovi pridružitvi EU, kar bi pomenilo, da jih ne bi bilo treba prerazporediti. Še ena ideja je bila, da bi se sedeži „evropeizirali“ in da bi se zanje ustvaril vseevropski elektorski kolegij, kar pomeni, da bi te evropske poslance volili vsi Evropejci in da ne bi prihajali iz evropskih držav, kot velja zdaj.

Možnost, ki bo najverjetneje izbrana, je kombinacija prvih dveh možnosti: število evropskih poslancev bi se s 751 zmanjšalo na 705. Tako bi bilo 46 od 73 sedežev Združenega kraljestva na voljo za morebitne nove države članice. Preostalih 27 sedežev Združenega kraljestva bi se razdelilo med 14 držav članic, ki so zdaj nekoliko premalo zastopane. Ideja o vseevropskih sedežih je bila zavrnjena.

Naloge

Evropski parlament je zakonodajno telo EU, ki sprejme proračun EU in nadzira vse institucije EU.

- **Deljene zakonodajne pristojnosti**: Evropski parlament skupaj s Svetom EU sprejema zakonodajo EU na podlagi predlogov Evropske komisije.
- **Proračunske pristojnosti**: Evropski parlament skupaj s Svetom EU odloča o celotnem letnem proračunu EU. EP ima zadnjo besedo.
- **Nadzorne pristojnosti**: Parlament nadzira delo Evropske komisije in drugih institucij EU. Izvoli tudi predsednika Evropske komisije in lahko potrdi celotni kolegij Evropske komisije oziroma ga zavrne.

Delovanje

Poslanci Evropskega parlamenta zastopajo vaše interese v EU. Ne združujejo se po nacionalnosti, temveč po **političnih družinah ali skupinah**. V Evropskem parlamentu je trenutno osem političnih skupin (glej sliko).

Prikaz razporeditve sedežev po političnih skupinah v Evropskem parlamentu na podlagi rezultatov volitev iz leta 2014 (2014–2019).

Delo poteka v manjših tematskih parlamentarnih odborih, na primer v odboru za kmetijstvo ali promet. Evropski parlament glasuje z večino.

Uradni sedež Evropskega parlamenta je v **Strasbourgu**. Evropski poslanci se tam sestanejo vsak mesec, kjer en teden poteka plenarno (ali polno) zasedanje. V preostalih treh tednih se udeležujejo sej parlamentarnih odborov, srečanj političnih skupin in vmesnih plenarnih zasedanj v **Bruslju**. Sekretariat Evropskega parlamenta je v **Luxembourgu**.

Ali si vedel: **Enotnost v različnosti**

V sedanji EU z 28 državami članicami je 24 uradnih jezikov. Vsak evropski poslanec ima pravico, da v Evropskem parlamentu govori v svojem jeziku. Poleg tega so vsi uradni dokumenti EU na voljo v 24 jezikih, da jih lahko sleherni državljan EU prebere v svojem jeziku.

→ Več informacij www.europarl.europa.eu/portal/sl

2. EVROPSKI SVET

Skupinska fotografija evropskega vrha z dne 29. septembra 2017 © Evropska unija

Kdo?

Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Evropske komisije. Večina držav, tudi Slovenija, na zasedanje Evropskega sveta pošlje svojega predsednika vlade. V nekaterih državah, na primer v Franciji, je voditelj vlade kar predsednik države, zato se zasedanja udeleži on. Trenutni stalni predsednik Evropskega sveta je Donald Tusk.

Naloge

Evropski svet ni ena od zakonodajnih institucij EU, zato ne obravnava zakonov EU in jih ne sprejema. Namesto tega opredeljuje **splošne politične usmeritve in prednostne cilje** EU. Evropski svet je zelo vpliven, saj sprejema glavne politične odločitve. Razpravlja in odloča na primer o tem, ali lahko neka država postane članica EU, ali se bo sodelovanje na nekaterih področjih poglobilo in kako EU obravnava aktualne dogodke, kot je begunska kriza.

Delovanje

Evropski svet se sestane vsaj štirikrat letno, običajno v Bruslju, v resnici pa so njegova zasedanja pogostejša. Evropski vrhi so pogostejši zlasti v kriznih časih. Tako je bilo tudi med evrsko krizo. Evropski vrh vedno zbudi veliko medijske pozornosti. Med vsakim zasedanjem se običajno posname „gasilska fotografija“ voditeljev držav ali vlad (glej fotografijo).

Odločitve se navadno sprejemajo **soglasno**, kar pomeni, da se morajo vsi voditelji držav ali vlad strinjati s skupnim dogovorom.

→ Več informacij www.european-council.europa.eu/sl/

3. SVET EVROPSKE UNIJE ALI SVET MINISTROV

Sestanek Sveta ministrov ECOFIN, februar 2017 © Evropska unija

Kdo?

Svet Evropske unije ali Svet ministrov sestavlja 28 članov, po en minister iz vsake države članice. Svet se sestaja v desetih različnih sestavah (glej okvirček na desni). Ministri se sestajajo glede na področje, za katero so pristojni. Zato je od obravnavane teme odvisno, kateri ministri se udeležijo sestanka. Če se na primer odloča o cenah gostovanja, se bodo ministri držav članic za telekomunikacije sestali v sestavi Sveta za promet, telekomunikacije in energijo. Če so tema finance, se bodo ministri držav članic za ekonomske in finančne zadeve sestali v sestavi Sveta ECOFIN.

Deset sestav Sveta

- Splošne zadeve
- Zunanje zadeve
- Ekonomske in finančne zadeve (ali ECOFIN)
- Pravosodje in notranje zadeve
- Zaposlovanje, socialna politika, zdravje in varstvo potrošnikov
- Konkurenčnost (notranji trg, industrija, raziskave in vesolje)
- Promet, telekomunikacije in energija
- Kmetijstvo in ribištvo
- Okolje
- Izobraževanje, mladina, kultura in šport

Naloge

Svet ima naslednje naloge :

- **Deljene zakonodajne pristojnosti**: Svet EU skupaj z Evropskim parlamentom na podlagi predlogov Evropske komisije obravnava zakonodajo EU in jo sprejema.
- **Proračunske pristojnosti**: Svet EU skupaj z Evropskim parlamentom sprejme letni proračun EU.
- **Usklajevanje politik držav članic**: Svet je odgovoren za usklajevanje politik držav članic na specifičnih področjih, kot so izobraževanje, kultura, ekonomska in davčna politika ter politika zaposlovanja.
- **Oblikovanje skupne zunanje in varnostne politike EU**: Svet določi in izvaja zunanjo in varnostno politiko EU na podlagi smernic, ki jih odobri Evropski svet.

Delovanje

Ministri v Svetu Evropske unije zastopajo svojo državo in zato branijo njene interese.

Svet odločitve običajno sprejema s kvalificirano večino, ki se imenuje tudi pravilo o dvojni večini. Za kvalificirano večino morata biti izpolnjena dva pogoja:

- predlog mora podpreti 55 % držav članic (pri 28 državah članicah to pomeni 16 držav);
- te države članice predstavljajo vsaj 65 % celotnega prebivalstva EU.

To pomeni, da se lahko predlogi zavrnejo, če proti glasujejo vsaj štiri države, ki predstavljajo najmanj 35 % celotnega prebivalstva EU. V nekaterih primerih je potrebna soglasna odločitev Sveta – takrat morajo za zakonodajni predlog glasovati vse države.

→ Več informacij www.consilium.europa.eu/sl/

4. EVROPSKA KOMISIJA

Evropska komisija 2014–2019 © Evropska unija, 2017

Kdo?

Evropsko komisijo sestavlja 28 komisarjev, po eden iz vsake države članice. Vsak komisar je pristojen za posebno področje.

Vsakih pet let se imenuje nov kolegij komisarjev. Sedanja Komisija je bila sestavljena leta 2014 in ima mandat do leta 2019. Violeta Bulc je sedanja komisarka iz Slovenije. Odgovorna je za promet.

Sedanji predsednik Komisije je Jean-Claude Juncker iz Luksemburga.

Naloge

Evropska komisija je „vlada“ Evropske unije, ki ima:

- **Pristojnost za dajanje pobud**: Komisija je edina institucija, ki lahko pripravlja zakonodajne predloge, zato je gonilo evropskega postopka odločanja. Če na primer Komisija meni, da je treba v EU prepovedati uvoz izdelkov iz tjulnjev, bo v zvezi s tem pripravila zakonodajni predlog.
- **Izvršilna pristojnost**: Komisija izvršuje pravila in predpise Evropske unije, kar pomeni, da je odgovorna za vsakodnevno upravljanje Unije.
- **Nadzorna pristojnost**: Komisija nadzira, ali vsi akterji, na primer države članice in podjetja, ravnajo v skladu z evropskim pravom. Komisija je na primer oglobila družbo Microsoft, ker je kršila evropska pravila o konkurenčnosti.

Komisija poleg vseh teh odgovornosti zastopa Evropsko unijo v tujini in v mednarodnih organizacijah, kot je Svetovna trgovinska organizacija (STO).

Delovanje

Evropska komisija se zavzema za splošne evropske interese. Komisarji si prizadevajo čim več odločitev sprejeti soglasno. V drugih primerih odločitve sprejemajo z večino glasov (vsak komisar ima en glas).

→Več informacij https://ec.europa.eu/commission/index_sl

5. SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

Sodišče Evropske unije: obravnava pred velikim senatom © Evropska unija

Kdo?

Sodišče Evropske unije ima 28 sodnikov, po enega iz vsake države članice. Sodnikom pri pripravi sodb pomaga 11 generalnih pravobranilcev.

Naloge

Sodišče ima vlogo **neodvisnega razsodnika**, ki izda sodbe, kadar se pojavijo težave med državami članicami, institucijami in državljani Evropske unije. Sodišče poleg tega razlaga pravo EU, da se to v vseh državah članicah EU uporablja enako, in skrbi, da vse države članice in institucije EU **ravnajo v skladu s pravom EU**.

Primer izreka sodbe: Brownova proti Rentokilu

Britanka Mary Brown, ki je bila kot voznica zaposlena pri družbi Rentokil, je bila odpuščena, potem ko je bila zaradi težav v zvezi z nosečnostjo dlje časa odsotna z dela. Sodišče Evropske unije je leta 1998 odločilo, da je bila odpuščena v nasprotju z evropskim pravom. Menilo je, da je šlo za diskriminacijo na podlagi spola.

→Več informacij: https://curia.europa.eu

6. EVROPSKA CENTRALNA BANKA (ECB)

Svet Evropske centralne banke © Evropska unija

Kdo?

Evropska centralna banka (ECB), ki je bila ustanovljena leta 1998, je odgovorna za evropsko **ekonomsko in monetarno** politiko ter za upravljanje evra.

Od novembra 2011 je njen predsednik Mario Draghi iz Italije.

Najvišji organ odločanja Evropske centralne banke je Svet ECB. Sestavljen je iz šestih članov izvršilnega odbora in guvernerjev nacionalnih centralnih bank 19 držav evrskega območja.

Naloge

Ena od najpomembnejših nalog ECB je, da skrbi za **stabilnost cen na evrskem območju**, da bi preprečila vpliv inflacije na kupno moč evra. To počne tako, da nadzira količino denarja v obtoku. Določa obrestne mere in spremlja gibanje cen na celotnem evrskem območju ter **izdaja evrske bankovce**.

Od leta 2014 ima novo nalogo, ki je ločena od prejšnjih treh nalog na področju monetarne politike, in sicer **nadzor nad bankami**. Dogovorjeno je bilo, da vse velike banke na evrskem območju neposredno nadzira ECB.

Delovanje

ECB sodeluje z evropskim sistemom centralnih bank (ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke vseh držav članic EU) in je neodvisna. Glavna točka politike ECB je splošni interes evrskega območja.

→Več informacij: www.ecb.europa.eu/home/languagepolicy/html/index.sl.html

2. KAKO SE OBLIKUJE ZAKONODAJA EU

Postopek odločanja v Evropski uniji: redni zakonodajni postopek

© Evropska unija 2017

Evropska komisija

© Evropska unija 2017

Svet Evropske unije

© Evropska unija 2017

Evropski parlament

PROCES

Nova evropska zakonodaja se običajno oblikuje tako (redni zakonodajni postopek):

1. **Evropska komisija pripravi zakonodajni predlog**:
   - na lastno pobudo
   - ali na zahtevo Evropskega parlamenta, Evropskega sveta, Sveta ministrov ali na podlagi evropske državljanske pobude. Evropska komisija se lahko odloči, ali bo zahtevo sprejela ali ne.
2. Zakonodajni predlog **pošlje Svetu ministrov in Evropskemu parlamentu**.
3. Ta dva organa lahko predlog prilagodita svojim interesom in o njem glasujeta.
4. Ko zakonodajni predlog sprejmeta in odobrita Evropski parlament in Svet ministrov (= kompromis), nastane novo pravilo: direktiva ali uredba.
5. Včasih je treba zakonodajni akt v celoti uporabljati v vsej EU (= uredba), včasih pa je treba to novo

evropsko pravilo **prenesti v nacionalno zakonodajo** (= direktiva). V tem postopku lahko države pogosto same določijo nekatere točke. EU je na primer določila, da imajo vsi starši v EU pravico do najmanj štirih mesecev starševskega dopusta. Vsaka država članica lahko odobri daljše obdobje starševskega dopusta, na primer pet mesecev, ne sme pa tega obdobja skrajšati na dva meseca.

6. Evropska komisija je odgovorna za **preverjanje**, ali države članice ali podjetja zakonodajo uporabljajo pravilno.

DRUGE INSTITUCIJE, VKLJUČENE V POSTOPEK ODLOČANJA

- V primeru sporov ali negotovosti posreduje **Sodišče Evropske unije**.
- V nekaterih primerih Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov svetujeta **Evropski ekonomsko-socialni odbor in Evropski odbor regij**.

EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA

Državljani lahko s pobudo, ki jo podpiše vsaj milijon Evropejcev iz najmanj sedmih držav članic EU, pozovejo Evropsko komisijo, naj pripravi ustrezen zakonodajni predlog.

LOBISTIČNE SKUPINE

V Bruslju je približno 30.000 lobistov, ki poskušajo vplivati na postopek odločanja sebi v prid. Lobisti lahko lobirajo v korist podjetij, nevladnih organizacij ali skupin javnega interesa.

Za večjo preglednost se morajo vpisati v register za preglednost (http://ec.europa.eu/transparencyregister). Cilj nekaterih pobud iz neprofitnega sektorja je čim natančneje prikazati, kdo lobira največ, koliko denarja se za to porabi itd.: www.lobbyfacts.eu (samo v angleškem jeziku) in https://corporateeurope.org (samo v angleškem jeziku).

3.IGRA VLOG:
V VLOGI POSLANCA EVROPSKEGA PARLAMENTA

OSNOVNE INFORMACIJE O VPRAŠANJIH, O KATERIH SE RAZPRAVLJA

Med vajo „V vlogi poslanca Evropskega parlamenta“ se razpravlja o več konkretnih zadevah. V nekaterih primerih se je razprava že končala ter je EU že sprejela specifične zakone in pravila, v drugih primerih pa je razprava še vedno v polnem razmahu. V nadaljevanju so navedene nekatere osnovne informacije in informacije o trenutnem stanju posameznih predlogov.

1. KAJENJE V EU

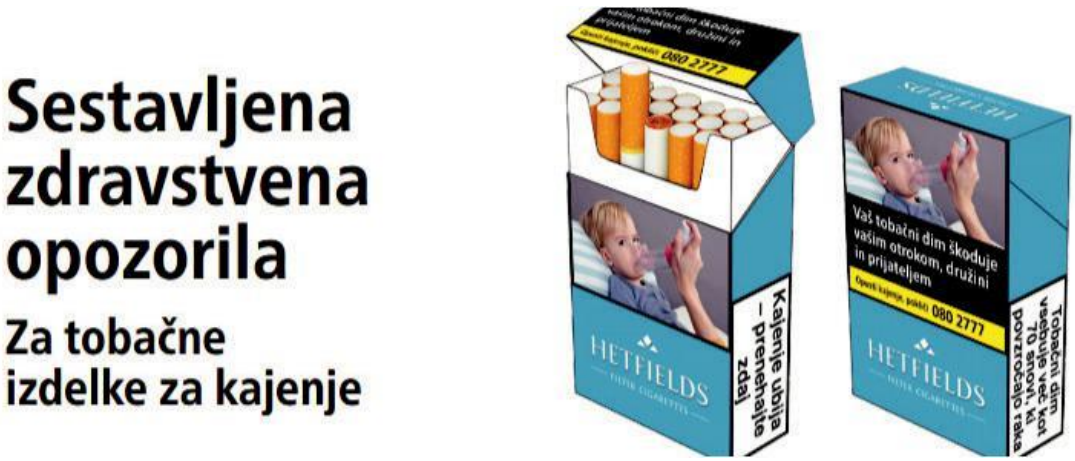

Primera sestavljenih zdravstvenih opozoril za Slovenijo. Vir: Evropska komisija: https://ec.europa.eu/health/tobacco/law/pictorial_sl

Kakšno je stanje?

- Vsak četrti Evropejec kadi.
- 80 % kadilcev začne kaditi pred osemnajstim letom.
- Zaradi kajenja umreta dva od treh kadilcev.
- Zaradi kajenja na svetu vsako leto umre več kot šest milijonov ljudi.
- Več milijonov kadilcev zboli za boleznimi, povezanimi s kajenjem.
- Po ocenah EU kajenje evropski zdravstveni sistem stane približno 25 milijard EUR na leto.

Tobak je eden od glavnih vzrokov smrti: zaradi kajenja umreta dva od treh kadilcev, vsak četrti pa ne dočaka šestdesetega leta starosti. Večina kadilcev je začela kaditi pred osemnajstim letom. Trženje tobačne industrije je izrecno usmerjeno v mlade. Pravi jim jih „nadomestni kadilci“: mladi morajo nadomestiti umrle kadilce. Cigarete te zelo hitro zasvojijo: ko enkrat začneš kaditi, težko prenehaš. Poleg nikotina vsebujejo na stotine dodanih snovi, kot so sladkor, amonijak in preprečevalci kašlja, zaradi katerih te zasvojijo še hitreje.

Kaj počne EU?

Da bi Evropska unija mlade odvrnila kajenja, glavno pozornost namenja preprečevanju (da ljudje ne začnejo kaditi) in odvračanju (da kadi čim manj ljudi in da prenehajo kaditi).

Zato mora biti v skladu z evropskimi pravili vsaka škatlica cigaret, ki je naprodaj v EU, opremljena s sestavljenim zdravstvenim opozorilom (fotografijo, besedilnim opozorilom in informacijami o službah za opuščanje kajenja) v uradnem jeziku držav članic EU, v katerih se prodaja. EU tako kupca obvešča o nevarnostih kajenja.

Omejilo se je tudi oglaševanje tobačnih izdelkov: prepovedane so kampanje, ki spodbujajo kajenje.

Poleg tega, da je EU določila pravila o prodaji in oglaševanju tobačnih izdelkov, državam članicam priporoča, naj prepovejo kajenje v vladnih poslopjih ter na javnih in drugih mestih. Nazadnje pa se države same odločijo, ali bodo priporočilo upoštevale ali ne.

EU je leta 2014 potrdila strožja pravila o tobačnih izdelkih, ki so začela veljati leta 2016:

- Prodaja cigaret z značilno aromo, kot je mentol, je zdaj prepovedana.
- Opozorila na cigaretnih škatlicah morajo pokrivati vsaj 65 % površine škatlice, pri čemer je za vsako državo vnaprej pripravljena vrsta sestavljenih zdravstvenih opozoril (glej sliko).
- Količina nikotina v elektronskih cigaretah je omejena.

V prvotnem predlogu zakona se je obravnavala tudi možnost belih – nevtralnih – cigaretnih škatlic, kot se uporabljajo v Avstraliji, vendar se institucije EU o tem niso mogle dogovoriti. Neuspešen je bil tudi predlog, naj se v vsej EU najnižja starost za nakup tobačnih izdelkov zviša na 18 let.

Posamezne države članice se lahko odločijo, da bodo uvedle strožja pravila: Francija je na primer z majem 2016 uvedla nevtralne cigaretne škatlice. Pred tem je tako odločitev sprejela samo še ena država na svetu, in sicer Avstralija. Cene tobaka se med državami razlikujejo. Država članica EU, kjer je mogoče kupiti najcenejšo škatlico cigaret, je Bolgarija, saj je zanjo treba odšteti približno 2,60 EUR. Cigarete so najdražje na Irskem in v Združenem kraljestvu, kjer škatlica stane več kot 10 EUR.

Fotografija: Mimagephotos

Kakšno je stanje?

Zadnjih 25 let so zelo priljubljeni prenosni glasbeni predvajalniki. Začelo se je s prenosnim kasetnikom (walkman), ki so mu sledili prenosni predvajalniki CD-jev in nato predvajalniki MP3. Danes glasbo najpogosteje predvajamo kar z aplikacijami v pametnih telefonih. Tudi zaradi prenosnih glasbenih predvajalnikov se slušne težave ali tinitus (šumenje v ušesu) pojavljajo pri vse mlajših osebah. Raziskave kažejo, da lahko nekateri predvajalniki proizvedejo toliko hrupa kot letalo pri vzletu, kar lahko povzroči resno škodo. Nekaj dejstev:

- Lestvica hrupa v decibelih je določena na naslednji način: dež ima glasnost 50 decibelov (dB), pogovor 60 dB in nočni klubi pogosto 100 dB. Zvišanje za 10 decibelov pomeni, da zvok postane desetkrat glasnejši.
- Od 50 do 100 milijonov oseb v Evropski uniji vsak dan posluša glasbo s prenosnim glasbenim predvajalnikom (predvajalniki MP3, kot je iPod, ali mobilnimi telefoni). Pri 5 do 10 % teh Evropejcev bi lahko prišlo do poškodbe sluha, saj predolgo poslušajo glasno glasbo.
- To lahko povzroči tinitus, zvonjenje ali piskanje v ušesu, dolgoročno pa kronično izgubo sluha. Eden od petih mladih že ima tinitus, eden od treh pa ima z njim težave občasno.
- Največja nevarnost so skušalke z ušesnimi čepki, saj lahko zvok globlje prodre v uho.
- Ko se izguba sluha začne, ga ni več mogoče obnoviti.
- Glasbo lahko varno poslušaš tako, da jo pri glasnosti 80 dB poslušaš največ 40 ur na teden oziroma največ 5 ur na teden pri glasnosti 89 dB.

Kaj počne EU?

Evropska unija ščiti naša ušesa. Potem ko so bili z raziskavami dokazani učinki dolgotrajnega poslušanja glasne glasbe, se je EU odločila ukrepati. Od marca 2013 se predlaga naslednji standard za vse prenosne glasbene predvajalnike, vključno z aplikacijami v mobilnih telefonih:

- Prenosni glasbeni predvajalniki in mobilni telefoni, ki so naprodaj v EU, bi morali imeti standardno največjo glasnost 85 dB.
- Uporabniki lahko glasnost ročno povečajo na 100 dB. Če uporabnik to naredi, bo vsakih 20 ur poslušanja prejel opozorilo o tveganjih za sluh.

Ta standard EU je neobvezen. Vseeno standardi EU običajno postanejo novo merilo znotraj gospodarske panoge.

3. EVROPSKA DEMOKRACIJA

© Evropska unija, 2017 – Evropski parlament

Kakšno je stanje?

- Na volitvah državljani odločajo, kdo jih bo predstavljal na politični ravni. Žal na vsakih evropskih volitvah voli manj Evropejcev: leta 1979 jih je volilo 65 %, leta 2014 pa 42,6 %. Nizka volilna udeležba je posledica tega, da mnogo ljudi „politika ne zanima“ ali pa si mislijo, da njihov glas „ničesar ne spremeni“. Najmanjši delež udeležencev na evropskih volitvah je med mladimi (starimi od 18 do 24 let).
- Volitve za večino Evropejcev niso obvezne; udeležba je obvezna samo v Belgiji, v Grčiji in Luksemburgu. V vseh drugih državah članicah EU imajo državljani pravico voliti, vendar ne gre za obveznost.
- Nekatere novice, zlasti tiste, ki se širijo po družbenih medijih, so lažne. Projektna skupina evropske agencije East StratCom je v 15 mesecih (2016–2017) odkrila 2.500 lažnih zgodb o Evropi, evropskih državah in EU v 18 jezikih. Te lažne novice vplivajo na podobo, ki si jo ljudje ustvarijo o EU (in sicer pogosto negativno), kar ima lahko resne posledice. Med kampanjo za referendum o brexitu so se na primer razširjala številna lažna dejstva o EU in morebitnih prednostih izstopa iz nje. To lahko ljudi zmede, da glasujejo na podlagi netočnih informacij.

Kaj počne EU?

Evropski državljani od leta 1979 vsakih pet let izvolijo novo zasedbo Evropskega parlamenta. Skupna pravila EU določajo, da mora biti glasovanje tajno, volitve pa neposredne in splošne (vsaka odrasla oseba prispeva en glas). Temeljiti morajo tudi na sorazmernem številu predstavnikov. Poleg teh splošnih pravil glede volitev države članice uporabljajo svoje nacionalne predpise, ki se precej razlikujejo. Državljani lahko volijo samo kandidate iz svoje države ali svoje regionalne volilne enote. Države članice določijo tudi, ali bo udeležba na volitvah urejena kot pravica ali kot obveznost.

Da bi se državljani bolj vključili v evropsko politiko in da bi EU postala bolj demokratična, je bilo v zadnjih letih sprejetih nekaj novih pobud:

- Evropska državljanska pobuda: državljani lahko s pobudo, ki jo podpiše vsaj milijon Evropejcev iz najmanj sedmih držav članic EU, pozovejo Evropsko komisijo, naj pripravi zakonodajni predlog.

- Vodilni kandidati: na zadnjih volitvah leta 2014 je vsaka politična skupina v Evropskem parlamentu določila vodilnega kandidata. Dogovorili so se, da bo novi predsednik Evropske komisije postal kandidat evropske politične skupine, ki bo dobila največ sedežev v Evropskem parlamentu. To je bil nazadnje Jean-Claude Juncker, vodilni kandidat največje skupine v Evropskem parlamentu, Evropske ljudske stranke.

Bilo je še nekaj zamisli o tem, kako bi ljudi spodbudili h glasovanju na evropskih volitvah, vendar doslej nobena ni bila uresničena. Na primer:

- Vseevropsko volilno območje, da bi kandidate za poslance v Evropskem parlamentu lahko volili vsi evropski državljani, ne le tisti v državi ali regionalni volilni enoti kandidata.
- Neposredne volitve predsednika Evropskega sveta (po zgledu neposrednih volitev predsednika ZDA).

Predlagano je bilo tudi, naj postane udeležba na evropskih volitvah obvezna, češ da je mogoče samo s polno volilno udeležbo ugotoviti, kaj si ljudje zares želijo. Pri tem se upa, da se bodo vsi volivci pred vstopom v volilno kabino temeljito informirali. S tem bi zagotovili tudi, da glasovanja nikomur ne bi mogli preprečiti. Toda večina držav članic volitve razume kot pravico, in ne kot dolžnost, zato državljanom dopuščajo svobodo, da se jih ne udeležijo.

Zelo pomembno je, da ljudje volijo na podlagi pravilnih informacij. Za boj proti lažnim novicam o EU je bila leta 2015 ustanovljena projektna skupina East StratCom. Ta agencija spremlja, proučuje in odgovarja na lažne novice o EU, ki večinoma prihajajo iz Rusije. EU razširjanja lažnih informacij ne kaznuje, saj je podpisala splošno deklaracijo o človekovih pravicah. Ta določa svobodo izražanja, dostop do informacij in svobodo tiska. Slednja pomeni, da lahko svobodni in neodvisni mediji poročajo o novicah brez strahu, vmešavanja, kazenskega pregona ali diskriminacije.

Več informacij o evropskem volilnem sistemu:
www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_1.3.4.pdf

→

Spletno mesto projektne skupine East StratCom o lažnih novicah o EU:
euvsdisinfo.eu (samo v angleščini, nemščini in ruščini)

→

4. ZAŠČITA ŽIVALI PRED TESTIRANJEM

Kakšno je stanje?

Organizacije za zaščito pravic živali so se več let borile za pravice živali v laboratorijih za testiranje. To testiranje je včasih nepotrebno in niti ne služi „višjim ciljem“, kot se pogosto dogaja v kozmetični industriji. Vseeno pa je včasih potrebno, da bi:

- zbrali znanje o ljudeh in živalih (znanstvene raziskave),
- razvili in proizvedli zdravila, namenjena varovanju in izboljšanju zdravja ljudi in živali,
- preizkusili varnost izdelkov,
- se naučili, kako zdraviti ljudi in živali (izobraževanje).

Kaj počne EU?

Evropska unija ne želi, da bi živali po nepotrebnem trpele, zato je že sprejela več predpisov o njihovi dobrobiti. Sem sodi prepoved testiranja kozmetike (prepovedano od leta 2004) in kozmetičnih sestavin (prepovedano od leta 2009) na živalih. Od leta 2013 je v EU prepovedana tudi trgovina s kozmetičnimi izdelki, ki so bili testirani na živalih. Zakonodajni predlog iz te vaje je torej zelo podoben dejanskim evropskim predpisom.

Kakšno je stanje?

EU želi čim bolj združiti različna gospodarstva držav članic v eno samo veliko gospodarstvo in ustvariti resnično enoten trg. V takem gospodarstvu je pomembno, da lahko ljudje delajo v kateri koli državi brez upravnih ovir. Trenutno je v EU približno dva milijona prostih delovnih mest, ki jih ni mogoče zapolniti. Po podatkih Eurostata so leta 2014 le približno 3 % evropskih državljanov (15,3 milijona ljudi) živeli v drugi državi članici.

Kaj počne EU?

Vsak državljan Evropske unije lahko dela (in živi) v kateri koli državi EU, ne da bi potreboval delovno dovoljenje. Poleg tega je treba delavce iz druge države članice obravnavati enako kot domače delavce, kar pomeni, da so zaposleni pod enakimi pogoji (plača, število prostih dni itd.) kot državljani gostiteljske države. Ti delavci plačujejo prispevke za socialno varnost (davke) državi gostiteljici in uživajo enako socialno varstvo in davčne ugodnosti kot domači delavci.

Kljub temu je v nekaterih državah prosto gibanje delavcev, ki so državljani novih držav članic, omejeno. Trenutno takšne omejitve veljajo samo za hrvaške državljane, odpraviti pa jih je treba najpozneje do julija 2020.

EU želi ustvariti okolje, ki spodbuja mobilnost delavcev v Evropski uniji. V ta namen je uvedla evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja, usklajuje sisteme socialne varnosti in se dogovarja o pokojninskih pravicah.

Drugačna pravila se uporabljajo za delavce, ki jih njihov delodajalec začasno pošlje v drugo državo članico zaradi opravljanja storitev (= napoteni delavci), in za čezmejne delavce, ki živijo v domači državi, delajo pa v drugi državi članici.

6. VOJSKA EU?

Kakšno je stanje?

Ko gre za trgovino, je EU velesila: trgovina z EU in znotraj nje predstavlja približno eno petino svetovne trgovine. Ko pa gre za zunanjo politiko, države članice EU pogosto izrazijo različna mnenja in EU nima vojske, da bi se lahko uveljavila v svetovni politiki. Zunanja politika in obramba sta še vedno nacionalni zadevi, o katerih končne odločitve sprejemajo države članice.

Kaj počne EU?

Že od samega začetka evropskega sodelovanja v 50. letih 20. stoletja so se pojavljali predlogi, da bi morala imeti Evropa svojo vojsko, vendar ti načrti niso bili nikoli uresničeni. Vsaka država članica ima svojo vojsko in se samostojno odloča, ali, kako in kdaj jo bo uporabila.

Kljub temu ima EU več orodij za posredovanje v kriznih razmerah na terenu:

- EU od leta 2007 vzdržuje **bojne skupine**. Trenutno jih je 18, vsaka pa je sestavljena iz 1.500 moških in žensk. Uporabijo se lahko za vojaško posredovanje v kriznih razmerah in so pod evropskim poveljstvom. O njihovi uporabi oziroma neuporabi se mora Evropski svet odločiti soglasno.
- Obstajajo tudi **začasne misije EU**, ki so namenjene ohranjanju miru in preprečevanju sporov zunaj EU ter mednarodni varnosti. Enote sodelujejo v dveh vrstah misij:
  - civilnih misijah (npr. usposabljanje policijskih sil) in
  - vojaških operacijah (npr. ukrepi proti piratstvu).

  Evropski svet o vsaki začasni misiji odloča posebej. Države lahko sodelujejo prostovoljno. EU je opravila že približno 20 civilnih vojaških operacij. Znana primera sta obnova po cunamiju v Acehu (Indonezija) in boj proti piratstvu okrog Afriškega roga.

Pomembno je vedeti, da posredovanje EU vedno poteka **v skladu s smernicami Organizacije združenih narodov (OZN)** in v tesnem **sodelovanju z zvezo NATO** (severnoatlantskim zavezništvom).

Sodelovanje na področju zunanjih zadev in obrambne politike se poglablja:

- **Evropska obrambna agencija** skrbi za to, da države članice skupaj kupujejo vojaški material in izvajajo skupne raziskave o obrambni tehnologiji. Tako lahko znižajo stroške.
- V zadnjem času ima EU svojo „zunanjo službo“, **Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD)**, ki usklajuje ukrepe držav EU.

Prave evropske obrambne politike kljub temu ni. Številne države članice nasprotujejo temu, da bi svoje pristojnosti odločanja o zunanjih zadevah prepustile EU. Poleg tega imajo včasih različna stališča o vlogi EU v svetu.

7. EU IN SEGREVANJE PLANETA

Fotografija: Bill Gabbert

Kakšno je stanje?

- Zemlja se je od industrijske revolucije segrela že za 1 °C. Z 99-odstotno gotovostjo lahko trdimo, da je vzrok človekovo ravnanje, in sicer emisije toplogrednih plinov.
- Ko se bo segrela za 2 °C, posledic ne bomo mogli več nadzirati (poplave, močne nevihte, dvig morske gladine itd.).
- Več kot 80 % emisij toplogrednih plinov v EU nastaja neposredno zaradi porabe energije in proizvodnje.
- EU je odgovorna za 11 % svetovnih emisij toplogrednih plinov.

Temperatura Zemlje narašča. Vzrok je množična uporaba fosilnih goriv (kot sta bencin in dizel v prometu, premog v elektrarnah in plin za ogrevanje), večinoma v zahodnih državah. Na to znanstveniki z vsega sveta že več let opozarjajo v poročilih Medvladnega foruma za podnebne spremembe (IPCC) pri Organizaciji združenih narodov. Dvig temperature je že povzročil naraščanje gladine morja, močnejše in pogostejše nevihte, več suš in gozdnih požarov ter obsežnejše poplave tako v Evropi kot po svetu.

Kaj počne EU?

EU priznava, da bo (do desetkrat) dražje, če v zvezi s segrevanjem Zemlje ne naredi nič, kot če začne ukrepati zdaj, zato je sprejela ukrepe.

Do leta 2020 še vedno velja načrt 20–20–20. Cilji do leta 2020 so:

- povečati uporabo energije iz obnovljivih virov (vsaj 20 % električne energije bi moralo biti proizvedenih na primer iz sončne ali vetrne energije);
- zmanjšati emisije CO_2 (za 20 % v primerjavi z letom 1990);
- zmanjšati porabo energije (za 20 % v primerjavi z letom 1990).

Medtem je bil dosežen nov sporazum, ki bo veljal **do leta 2030**. Osredotočiti se je treba na naslednje cilje:

- povečanje deleža energije iz obnovljivih virov (na vsaj 27 % do leta 2030);
- zmanjšanje emisij, npr. manj emisij CO_2 v industriji (–40 % do leta 2030);
- zmanjšanje porabe energije, učinkovitejše naprave in dobro izolirane hiše (vsaj 27-odstotno zmanjšanje porabe energije do leta 2030).

V dolgoročni strategiji EU – načrtu za nizkoogljično gospodarstvo – je zapisano, da je treba emisije **do leta 2050** zmanjšati za 80 %.

Ker so posledice segrevanja planeta že opazne, je Evropska komisija objavila strategijo EU za prilagajanje podnebnim spremembam. Države članice morajo oblikovati nacionalne akcijske načrte, da bi se pripravile na njihove neizogibne posledice. Ti načrti na primer predvidevajo gradnjo jezov za zaščito pred nevihtami.

EU je imela leta 2015 tudi pomembno vlogo v svetovnih pogajanjih o pariškem sporazumu, pravno zavezujočem sporazumu o ukrepih proti globalnemu segrevanju. Pariški sporazum je ratificirala oktobra 2016. Z njim so se države zavezale, da bodo segrevanje ohranile pod mejo 2 °C ali še bolje pod 1,5 °C. Pariški sporazum je začel veljati novembra 2016.

8. BEGUNCI V EVROPI

Fotografija: FreedomHouse

Kakšno je stanje?

Zaradi vse večjega števila konfliktov po vsem svetu se je povečalo število ljudi, ki morajo zapustiti svoje domove. Po podatkih Urada visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) smo trenutno priča najvišjim stopnjam razseljenosti: 65,6 milijona ljudi po vsem svetu je moralo zapustiti domove (2017), kar je največ doslej. Ker je 17 % svetovnih migrantov* prišlo v Evropo, so se evropske države leta 2015 soočale z nenadnim povečanjem vstopov in posledično prošenj za azil*. Vsaka država članica se je s tem nenadnim povečanjem spopadala po svoje, toda ker smo vse države znotraj EU in imamo večinoma odprte notranje meje, je politika ene države članice nujno vplivala tudi na druge države članice. Zato se je izkazalo, da je treba to vprašanje rešiti pod vodstvom EU.

Evropa zelo strogo varuje svoje zunanje meje, zato jo včasih imenujejo „evropska trdnjava“. Migranti trgovcem z ljudmi plačujejo velike vsote, da bi jih pretihotapili v EU po nevarnih poteh. Znana je pot prek Sredozemskega morja, ki ga ljudje na poti v Evropo pogosto prečkajo v nevarnih razmerah. Po podatkih projekta za pogrešane migrante je na tej poti samo od začetka leta 2014 do oktobra 2017 umrlo 20.172 ljudi.

*Ključni izrazi:

Migrant: Vsaka oseba, ki se iz izvorne države preseli iz katerega koli razloga. To je krovni izraz.

Begunec: Begunec je poseben migrant, in sicer nekdo, ki je moral iz svoje države pobegniti zaradi preganjanja, vojne ali nasilja. Begunec ima utemeljen strah pred preganjanjem zaradi rasne, verske ali nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti posebni družbeni skupini.

Prosilec za azil: Ko begunci iščejo zatočišče v drugi državi, zaprosijo za azil – pravico, da se jih prizna kot begunce ter da prejmejo pravno varstvo in materialno pomoč. Med obravnavo njihove prošnje jih imenujemo prosilci za azil.

Kaj počne EU?

Vsaka država EU ima svojo azilno politiko, toda skupni evropski azilni sistem določa **skupne minimalne standarde** za obravnavo vseh prosilcev in prošenj za azil v vseh državah članicah EU (znane tudi kot dublinska uredba), med drugim:

- Za obravnavo prošnje za azil je odgovorna prva država članica EU, v katero je vstopil migrant.
- Vsak prosilec za azil ima med obravnavo prošnje **pravico do zatočišča, hrane in osnovne oskrbe**. To je odgovornost države članice, ki prošnjo obravnava.
- Migranti lahko **za azil v EU zaprosijo samo enkrat**. Če njihovo prošnjo ena država članica zavrne, ta oseba ne more zaprositi za azil v nobeni drugi državi članici EU. To se preverja tako, da se prstni odtisi vsakega prosilca za azil vnesejo v zbirko podatkov Eurodac.

V odziv na nenadne množične in nenadzorovane prihode migrantov in prosilcev za azil leta 2015 je EU sprejela več **začasnih kriznih ukrepov**:

- Evropska komisija je leta 2015 začela izvajati načrt za premestitev prosilcev za azil med državami članicami, da bi bolje razdelila stroške njihove namestitve. Po tem **načrtu premestitve** naj bi 160.000 prosilcev za azil iz Eritreje, Iraka in Sirije, ki so prebivali v Italiji in Grčiji, razporedili po vseh državah članicah, da bi olajšali breme južnoevropskih držav. Te premestitve bi bile skladne s številom prebivalcev in gospodarskimi razmerami v vsaki državi članici. Poleg tega je EU vzpostavila tako imenovane **žariščne točke** na krajih, kamor je prihajalo veliko prosilcev za azil, npr. v Grčiji in Italiji. Na teh žariščnih točkah prosilce za azil popišejo in jim vzamejo prstne odtise.
- Načrt premestitve se ni obnesel, kot je Evropska komisija želela, migranti pa so še naprej prihajali v EU. Da bi zajezila njihov tok, je EU aprila 2016 sklenila **dogovor s Turčijo**, po katerem naj bi turški organi za vsakega migranta, poslanega iz Grčije v Turčijo, poslali begunca iz Turčije v EU. Med migranti v Grčiji so tudi tisti, ki niso upravičeni do azila ali so prošnjo za azil umaknili. EU v zameno za sodelovanje v dogovoru Turčiji plača šest milijard evrov za zaščito beguncev.
- Drugi sprejeti ukrepi vključujejo:
  - **razširitev operacij na morju**,
  - **preprečevanje migracijskih valov**, med drugim z nudenjem pomoči državam izvora,
  - ostrejši boj proti **trgovcem z ljudmi**.

Dogodki iz leta 2015 in naslednjih let niso obremenili le azilnih sistemov številnih držav članic in schengenskega območja, temveč tudi skupni evropski azilni sistem kot celoto. Ob tem so se pokazale slabosti dublinskega sistema.

Evropska komisija je zato aprila 2016 predlagala nov načrt **za temeljito reformo sedanjega skupnega evropskega azilnega sistema**. Predvideva stalen sistem premeščanja, da bi si v prihodnjih migracijskih krizah vse države članice med seboj pomagale, ne glede na kraj, kjer je dotok migrantov največji. Poleg tega predvideva zakonite možnosti za vstop v EU. Trenutno (jeseni 2017) države članice in Evropski parlament o tem načrtu še razpravljajo.

9. EU IN DELO OTROK

Fotografija: Diana Kosaric

Kakšno je stanje?

- Po vsem svetu 150 milijonov otrok, starih od 4 do 16 let, dela v obupnih razmerah, zato pogosto ne morejo hoditi v šolo.
- Samo eden od petih otrok delavcev je plačan, običajno premalo.
- Otroci večinoma delajo v kmetijstvu, pa tudi v tovarnah in tkalnicah.
- Delo otrok je pogosto v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki.
- Svetovna prepoved dela otrok bi pomenila 20-odstotno gospodarsko rast (po podatkih Mednarodne organizacije dela).

Kaj počne EU?

Med industrijsko revolucijo je bilo delo otrok v Evropi povsem običajno. Protesti proti delu otrok so se okrepili šele ob koncu 19. stoletja in v Evropi je bilo odpravljeno, ko je postalo izobraževanje obvezno. V Angliji je bilo obvezno splošno izobraževanje uvedeno v letih 1870–1880, v Franciji leta 1882 in na Nizozemskem leta 1900. Začetki državnega šolskega sistema v Sloveniji segajo v čas šolskih reform cesarice Marije Terezije leta iz 1774, ki je uvedla obvezno osnovno šolo za otroke, stare od 6 do 12 let. Leta 1869 je bil ta zakon nadomeščen z novim zakonom o obveznem izobraževanju, ki je uvedel osemletno osnovnošolsko obveznost.

Danes je delo otrok v EU prepovedano (čeprav se ponekod še vedno pojavlja). Kljub temu se izdelki, ki so jih naredili otroci, v EU še vedno prodajajo. Mogoče je torej, da so oblačila, ki jih nosite, ali ploščice, po katerih hodite, izdelali otroci.

V 90. letih 20. stoletja so v EU pojavile glasne zahteve, naj se v pravila Svetovne trgovinske organizacije (STO) vključijo socialni pogoji, med drugim prepoved dela otrok in nekatere minimalne pravice za vse delavce. Države v razvoju so tej zamisli močno nasprotovale, češ da želijo premožnejše države tako zapreti svoje trge za njihove izdelke. To socialno določilo je bilo tako občutljiva tema, da ga niso nikoli vključili v pravilnik STO.

Medtem je bilo več novih poskusov prepovedi prodaje izdelkov, ki so jih proizvedli otroci, zadnji v letih 2007–2010 na predlog Nizozemske. Ta poskus ni dobil dovolj podpore drugih držav članic.

10. ZASEBNOST V SPLETU

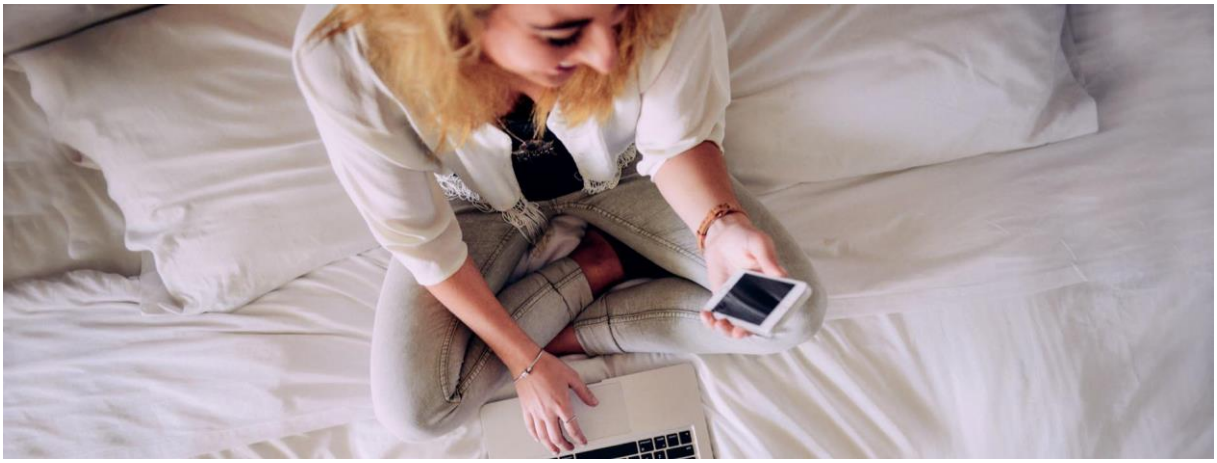

Kakšno je stanje?

- Leta 2008 je bilo 800 aplikacij za sistem Android, v začetku leta 2015 jih je bilo že 1,5 milijona in do leta 2017 3,5 milijona.
- Več kot 65 % odraslih v EU ima pametni telefon.
- Leta 2016 je dnevno uporabljalo internet 71 % prebivalcev EU, medtem ko jih je bilo leta 2006 samo 31 %.
- Facebook, Google, Instagram in drugi objavljene fotografije, videoposnetke in osebne podatke uporabnikov prodajajo podjetjem.

Internet je temeljito spremenil naše vsakdanje življenje. Vsi skupaj ga uporabljamo več in pogosteje ter smo zelo dejavni v družbenih medijih in različnih aplikacijah. Ta uporaba pa ima tudi drugo plat: internet ne ponuja možnosti samo zasebnim uporabnikom, ampak tudi podjetjem in vladam omogoča, da dostopajo do naših osebnih podatkov. Izkazalo se je, da smo uporabniki interneta skrbno opazovani, tako da je ogrožena naša pravica do zasebnosti.

Kaj počne EU?

Veljavna evropska zakonodaja o zasebnosti je bila sprejeta leta 1995, zato ni bila prilagojena tem novim razmeram. Evropska unija je pripravila novo uredbo o obdelovanju osebnih podatkov v EU, ki varuje zasebnost državljanov. Potrjena je bila leta 2016 in je začela veljati maja 2018. Ti novi ukrepi državljanom omogočajo, da se sami odločajo, katere osebne podatke želijo deliti. Uredba prinaša tudi jasnost za podjetja, saj je v celotni EU vzpostavljen enoten zakon.

Nova pravila vključujejo:

- Pravica do pozabe: vsakdo ima pravico, da spletno podjetje njegove osebne podatke na njegovo zahtevo izbriše. Ta pravica se lahko omeji, če so podatki potrebni za zgodovinske ali znanstvene namene ali za namene javnega zdravja.
- Jasno pritrdilno soglasje: ljudje morajo podjetjem vnaprej izrecno dovoliti, da lahko pridobijo njihove podatke. Molk ne pomeni več samodejnega soglasja.
- Prenosljivost podatkov: pravica, da svoje podatke prenesete k drugemu ponudniku storitev

(npr. osebne podatke vzamete s seboj, ko zamenjate ponudnika telefonije, ne da bi izgubili telefonsko številko in stara sporočila).

- V primeru resnega uhajanja informacij (npr. kraje podatkov) morajo podjetja in organizacije o tem čim prej obvestiti nacionalni nadzorni organ.
- Politika zasebnosti mora biti pojasnjena v jasnem in razumljivem jeziku.
- Podjetjem, ki prekršijo pravila, se lahko naloži globa, ki znaša do 4 % njihovega skupnega svetovnega letnega prometa.

2. VREDNOTE EU:

KAJ MISLIŠ?

DELOVNI LIST

PREGLED OSEBNIH VREDNOT

Vrednote	Moje misli?		Prednostna naloga za EU?
Demokracija	Sistem **vladavine ljudstva**, običajno prek izvoljenih predstavnikov.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Svoboda	**Svobodni smo**, da ravnamo, govorimo in razmišljamo, kot želimo. Svoboda je tudi to, da nismo zaprti ali zasužnjeni.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Solidarnost	Vsi smo v odnosu drug z drugim in odgovorni drug za drugega. Pri solidarnosti gre za **vzajemno podporo** v skupini.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Enakost	Vsi smo enakopravni, imamo **enake pravice** (pred zakonom) in možnosti.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Pravica in pravna država	Za vse ljudi in institucije veljajo **jasni in pravični zakoni**, za spoštovanje katerih smo odgovorni in ki se pošteno uporabljajo in izvršujejo.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Spoštovanje človekovih pravic	Človekove pravice so **temeljne pravice in svoboščine**, ki pripadajo slehernemu posamezniku. Vedno jih je treba spoštovati in varovati.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Strpnost in pluralnost	Sprejemamo in spoštujemo **različna mnenja in ravnanje v družbi**, tudi tista, ki nam niso všeč in s katerimi se ne strinjamo.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	
Spoštovanje človekovega dostojanstva	Vedno je treba spoštovati **telesno in duševno** celovitost ljudi.	STRINJAM SE / NE STRINJAM SE	

TVOJ GLAS V EVROPSKI UNIJI

1. Evropski parlament: vi odločate - 56 -
   Kako izvolimo poslance Evropskega parlamenta? - 56 -
   Volilni rezultati celotne Evropske unije - 58 -
   Kako jih lahko spremljate? - 58 -
2. Volitve v vaši državi: vi odločate - 59 -
3. Pridružite se razpravi - 60 -

1. EVROPSKI PARLAMENT: VI ODLOČATE

Neposredne volitve so odlična priložnost, da izrazite svoje mnenje. Neposredne volitve v Evropski parlament potekajo vsakih pet let vse od leta 1979. Vsi državljani EU, starejši od 18 let (razen v Avstriji, kjer lahko ljudje volijo od 16. leta dalje), se odločajo, kdo jih bo zastopal v Evropskem parlamentu.

KAKO IZVOLIMO POSLANCE EVROPSKEGA PARLAMENTA?

V Evropskem parlamentu je največ 751 evropskih poslancev, od tega osem iz Slovenije. Število evropskih poslancev na državo članico je približno sorazmerno številu njenih prebivalcev, pri čemer ima vsaka država članica najmanj šest in največ 96 evropskih poslancev. Nemčija, ki ima največ prebivalcev (81 milijonov), ima 96 evropskih poslancev. Majhne države članice, kot so Ciper, Estonija, Luksemburg in Malta, imajo vsaka samo po šest poslancev. Popoln seznam evropskih poslancev po posameznih državah članicah najdete na spletnem mestu www.europarl.europa.eu/meps/sl/map.html.

Zadnje volitve so potekale maja 2014, naslednje pa bodo spomladi leta 2019. Takrat boste lahko za poslance Evropskega parlamenta glasovali tudi vi.

SLOVENSKI VOLILNI SISTEM ZA EVROPSKE VOLITVE

Slovenija, tako kot večina držav članic, na evropskih volitvah šteje kot ena volilna enota. Volilni sistem je proporcionalen. Volivci lahko podelijo tudi preferenčni glas – tako imajo možnost, da spremenijo vrstni red kandidatov na listi in vplivajo na izbiro kandidatov, in ne samo na izbiro list oziroma političnih strank.

Preglednica: rezultati volitev v Evropski parlament leta 2014 v Sloveniji, posledična razdelitev sedežev in politične skupine v Evropskem parlamentu

Politična stranka	% glasov	Število sedežev	Skupine v Evropskem parlamentu
SDS	24,8	3	Evropska ljudska stranka (PPE)
Koalicija NSi + SLS	16,56	2	Evropska ljudska stranka (PPE)
SD	8,02	1	Napredno zavezništvo socialistov in demokratov (S&D)
DeSUS	8,14	1	Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo (ALDE)
Verjamem/Lista dr. Igorja Šoltesa	10,46	1	Zeleni/Evropska svobodna zveza (Verts/ALE)

Seznam sedanjih slovenskih evropskih poslancev najdete na spletnem mestu www.europarl.europa.eu/slovenia/sl/poslanci-in-ep/slovenski-poslanci-ep-2014-2019.

VOLILNI REZULTATI CELOTNE EVROPSKE UNIJE

Na spodnjem diagramu je prikazano, kako so glasovali evropski državljani skupaj, na podlagi volilnih rezultatov iz leta 2014 (2014–2019), spremenjenih v število sedežev posameznih političnih skupin v Evropskem parlamentu.

KAKO JIH LAHKO SPREMLJATE?

Vse, kar evropski poslanci počnejo v okviru svoje funkcije, je javno: kako glasujejo na plenarnih zasedanjih, kako pogosto so navzoči ali odsotni in katere zakonodajne spremembe predlagajo.

VoteWatch Europe (www.votewatch.eu) je spletno mesto, na katerem so ti javni podatki zbrani in prikazani za vse državljane (v angleščini).

2. VOLITVE V VAŠI DRŽAVI: VI ODLOČATE

Tudi nacionalne volitve imajo pomembno vlogo pri odločanju na ravni EU. V **Svetu Evropske unije** na primer sedijo ministri držav članic. Kot veste, ima ta evropska institucija zakonodajno pristojnost skupaj z Evropskim parlamentom (glej poglavje o evropskih institucijah).

Poleg tega je še ena pomembna evropska institucija, **Evropski svet**, sestavljena iz voditeljev držav ali vlad držav članic, ki so prav tako izbrani na nacionalnih volitvah.

Nacionalne volitve v Sloveniji potekajo vsaka štiri leta. Slovenski narod izvoli vseh 90 poslancev državnega zbora hkrati. 88 poslancev prihaja iz različnih političnih strank, preostala dva pa izvolita madžarska in italijanska etnična manjšina. Predsednik republike po teh volitvah podeli mandat za sestavo koalicije, običajno stranki, ki je na volitvah dobila največ sedežev. Predlagani predsednik vlade mora sestaviti koalicijo iz izvoljenih političnih strank, ki imajo skupaj vsaj 46 sedežev, in vlado.

Katere volitve	Na koliko let	Rezultat volitev	Voditelj države oziroma vlade	Naslednje volitve (predvidoma):
Volitve v državni zbor	4	Nov državni zbor in nova vlada, ki predstavlja večino	Voditelj vlade: predsednik vlade	Spomladi 2022
Predsedniške volitve	5	Predsednik, ki predstavlja Republiko Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih oboroženih sil	Voditelj države: predsednik	Jeseni 2022
Lokalne volitve	4	Župani in mestni (v 11 mestnih občinah) ali občinski sveti (v drugih občinah)	Župan	Jeseni 2018

→ Več informacij o slovenski politični strukturi lahko najdete na tem spletnem mestu: www.vlada.si/o_sloveniji/politicni_sistem.

3. PRIDRUŽITE SE RAZPRAVI

Tudi v času, ko ni volitev, imate možnosti, da izrazite svoje mnenje v evropski razpravi in ste aktivni evropski državljani. Nekaj jih boste našli v nadaljevanju.

1. EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA

Evropski državljani lahko z evropsko državljansko pobudo pozovejo Evropsko komisijo, naj poda zakonodajni predlog. Ko je doseženo zahtevano število podpisov, mora Evropska komisija predlog pregledati, vendar ga ni dolžna nadalje obravnavati, če tega ne želi.

Pogoji za evropsko državljansko pobudo:

- Evropsko državljansko pobudo lahko podate samo za **področje**, na katerem je EU pristojna za predlaganje zakonodaje. To pomeni, da Evropske komisije ne morete pozvati, naj predlaga zakon o predmetih, ki jih želite imeti v šoli, ker to določajo države same.
- Pobudo mora podpisati vsaj **milijon državljanov EU**.
- Podpisi morajo priti iz najmanj **sedmih od 28 držav EU. Za vsako državo je določeno potrebno najmanjše število podpisnikov**.

→ Več o evropski državljanski pobudi lahko izveste na spletnem mestu http://ec.europa.eu/citizens-initiative.

2. RAZPRAVLJANJE O EVROPI

Z razpravljanjem o evropskih vprašanjih in temah v šoli ali s prijatelji in sorodniki ohranjamo evropsko razpravo pri življenju. Veliko možnosti za razpravo je tudi v spletu. Ena od njih je pobuda Debating Europe (www.debatingeurope.eu). Na tem spletnem mestu lahko razpravljate z drugimi Evropejci ali z evropskimi in/ali mednarodnimi voditelji (v angleščini in nemščini).

3. NEPOSREDNO SE OBRNITE NA SVOJE PREDSTAVNIKE V EVROPSKEM PARLAMENTU

Poslance Evropskega parlamenta lahko neposredno nagovorite. Na spletnem mestu pisarne za stike Evropskega parlamenta v Sloveniji (www.europarl.europa.eu/slovenia/sl/poslanci-in-ep/slovenski-poslanci-ep-2014-2019) je na voljo seznam slovenskih evropskih poslancev z njihovimi kontaktnimi podatki in spletnimi mesti.

Poleg tega lahko državljani v Sloveniji svoje predloge pošljejo vladi prek tega spletnega mesta: http:// predlagam.vladi.si.

4. SODELUJTE NA EVROPSKI PRIREDITVI ZA MLADE

Evropski parlament vsaki dve leti organizira prireditev za približno 8.000 mladih Evropejcev (mlajših od 30 let), da lahko ti izrazijo svoje mnenje. Leta 2018 je ta prireditev potekala 1. in 2. junija na sedežu Evropskega parlamenta v Strasbourgu. Mladi so predstavili svoje zamisli o prihodnosti Evrope in razpravljali s tistimi, ki sprejemajo odločitve v Evropi.

Poročilo z najbolj oprijemljivimi zamislimi, o katerih se je razpravljalo na prireditvi, se nato razdeli vsem evropskim poslancem. Nekateri udeleženci najbolj izpopolnjene zamisli iz poročila celo predstavijo več parlamentarnim odborom in dobijo povratne informacije evropskih poslancev.

→ Več informacij o evropski prireditvi za mlade najdete na spletnem mestu www.europarl.europa.eu/european-youth-event.

5. POSTANITE EVROPSKI PROSTOVOLJEC ALI PRIPRAVNIK

Mladi Evropejci imajo veliko možnosti za prostovoljno delo ali opravljanje pripravništva v eni od evropskih institucij.

Evropska solidarnostna enota na primer mladim (od 18 do 30 let) omogoča, da delajo kot prostovoljci v domači državi ali drugi državi članici EU za obdobje od dveh do dvanajstih mesecev. Ti projekti so namenjeni pomoči ljudem in skupnostim, na primer na področju podnebja in energije. Več informacij najdete na spletnem mestu https://europa.eu/youth/SOLidARITY_sl.

Pri **Evropski prostovoljski enoti za humanitarno pomoč** se lahko s polnim delovnim časom prostovoljno vključite v projekt humanitarne pomoči kjer koli na svetu za obdobje od enega do 18 mesecev. Prostovoljno lahko sodelujete tudi pri spletnih projektih. Več informacij je na voljo na spletnem mestu http://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers (samo v angleščini in francoščini).

Evropska prostovoljska služba je del programa „Mladi v akciji“. V okviru tega programa lahko mladi v starosti od 17 do 30 let preživijo od dva tedna do 12 mesecev v tujini kot prostovoljci Evropske prostovoljske službe. Več informacij najdete na spletnem mestu https://europa.eu/youth/eu/ article/46/73_sl.

→ Vse priložnosti za mlade v Evropi so navedene na spletnem mestu evropskega mladinskega portala https://europa.eu/youth.

6. ORGANIZIRAJTE PROJEKT MLADINSKE IZMENJAVE S PROGRAMOM ERASMUS+

Program Erasmus+ seveda poznate zaradi izmenjav visokošolskih študentov in morda boste v njem kmalu sodelovali tudi sami. Pa veste tudi, da lahko v tem programu že zdaj organizirate svoj projekt za mlade ali mladinsko izmenjavo? Vse informacije najdete na spletnem mestu slovenske nacionalne agencije: www.movit.si.